

Forside

Eksamensopgave

Semester:	7. semester
Modul:	Modul 13
Gruppenr.:	44
Antal anslag:	167.677 anslag
Titel:	Bachelorprojekt – Oplevelse af sammenhæng i ressourceforløb
Engelsk titel:	Bachelor project – Sense of coherence in rehabilitation program
Dato:	02/01/2020
Vejleder:	May-Britt Søndergaard Justesen

Navn:	Anne Thorup Nielsen		
Studienr.	20163583	Studentmail:	atni16@student.aau.dk
Navn:	Betina Larsen		
Studienr.	20163666	Studentmail:	blars16@student.aau.dk
Navn:	Elisabeth Stage Heier		
Studienr.	20166155	Studentmail:	eheier16@student.aau.dk

Indhold

Abstract.....	4
Indledning.....	5
Problemstillinger	6
Problemformulering.....	8
Problemfelt.....	8
Metode.....	15
Videnskabsteori.....	15
Hermeneutikken	16
Den kvalitative metode	19
Forberedelse og udførelse af kvalitative interviews.....	20
Interviewguiden	24
Briefing.....	24
Det egentlige interview	24
Debriefing.....	30
Transskribering	31
Induktiv og deduktiv tilgang.....	32
Kodning af empirisk materiale.....	32
Teorivalg og anvendelse.....	33
New Public Governance og samskabelse	33
Co-creation.....	34
Co-production.....	35
Aaron Antonovskys og oplevelse af sammenhæng	36
Salutogenese.....	37
Begribelighed	37
Håndterbarhed	37
Meningsfuldhed.....	37
Grænser	38
Erik H. Eriksons livsfaseteori	39
Psykosocialt moratorium.....	40
Arbejdsidentitet	41
Udvælgelse af teoretisk perspektiv	42

Axel Honneths Anerkendelsesteori	42
Analyse	46
Hvordan arbejder rådgiverne i X-kommune med at skabe sammenhæng i borgernes ressourceforløb?	46
Sammenhæng med fokus på færre rådgiverskift.....	47
Anerkendelse i tilgangen til borgerne	50
Lovgivningen ift. tilgangen til borgerne	52
Tværprofessionelt arbejde	54
Arbejdsidentitet	55
Sammenfatning.....	56
Hvordan oplever borgerne sammenhæng i deres ressourceforløb.....	56
Identitetsdannelse	57
Arbejdsidentitet	61
Borgernes oplevelser af X-kommunens tilgange	64
Det tværprofessionelle samarbejde	65
Konklusion.....	68
Kvaliteten i undersøgelsen.....	69
Handleforslag og perspektivering.....	70
Hybrid praktik og småjob	71
En hånd på borgeren	72
Undersøgelsens resultater ift. socialrådgiverens rolle.....	73
Vores forforståelse	74
Litteraturliste	76
Bøger.....	76
Webadresser.....	77
PDF	78

Abstract

The focus of this bachelor project is the citizens in X-commune, between the age of 18 to 29 participation in the Danish rehabilitation program. X-commune is placed in Jutland in Denmark and have a small amount of citizen living in the commune, therefor the commune is anonymized. This is to protect the personal and sensitive information for those who have participated in this project.

The purpose of this bachelor project was to research if citizen in the X-commune is experience sense of Coherence in their Rehabilitation program. The purpose of this program is to help citizens with problems besides unemployment, to get back to employment. We also wanted to investigate how the caseworkers work with the sense of coherence for the citizen in the target group. "Sense of coherence" is from Aaron Antonovsky's theory, that says how a person through specific characteristic can identified how a person is disposition to be more resilient to the stressors they encounter in their daily life. In the media, the rehabilitation programs are often portrayed as meaningless for those who are participating in the programs. Based on Antonosky theory: if these citizens is not experience a sense of coherence in their rehabilitation program, they will not success with their program, why this can be problematic (Antonovsky, 2004, s. 34). To support and gain a broader understanding of the citizens experienced sense of coherence, we have also used Erik H. Erikssons theory of development and the ego. In order to ensure that a young person is given a free space to independently form his or her identity, Erikson used the term "psychosocial moratorium", which meant a period where the young person was guaranteed a free space to test different roles in the society. This is based on the young person's own personality, their own talents and among the future opportunities that the society provides. Furthermore, Eriksson describe "the work identity" as a central part of the identity, therefor the work identity often comes to the forefront when we talk about our identity. Therefore, according to Erikson, a lack of connection to the labour market is disruptive in the transition to adulthood (Goli & Hansen, 2016, s. 484- 485).

In continuation of this we also thought that it was important to consider whether the caseworkers and the citizen co-created with each other based on the New Public Governance mindset (Mortensen, 2017, s. 4).

To investigate our thesis statement, we have applied the hermeneutic science theoretical approaches as a central element during throughout the whole project (Guldager, 2015, s. 117). In the compilation of our

empirical material we have used qualitative interviews, consisting of two interviews with caseworkers and two with citizens.

Because we used an inductive and deductive approach in coding our empirical material the theme “recognition” was highlighted. We therefore consider it relevant to incorporate Axel Honneth's theory of recognition, in order to look more closely at how the X-commune applies this approach to their citizens and how citizens experience recognition. We also found the concept of recognition relevant to be able to answer our thesis statement.

This project has shown us the importance for the target citizens to have few shifts in caseworkers and to be recognized for their characterization to experience a sense of coherence in their rehabilitation program.

Indledning

I 2013 blev førtidspension- og fleksjobreformen implementeret i kommunerne. I den forbindelse blev ressourceforløbene, som skulle sikre at ledige med komplekse problemer fik udviklet deres arbejdsevne gennem en tværfaglig og helhedsorienteret indsats, indført. Formålet med ressourceforløb var, at syge og socialt udsatte borgere kom i beskæftigelse frem for at ende på en førtidspension. Men ressourceforløbene er gennem årene blevet kritiseret af forskellige medier. Her har de trukket overskrifter og er bl.a. blevet fremstillet som meningsløse, langvarige og uden udsigt til beskæftigelse. Sidste år i maj vedtog Folketinget en præcisering af reformen, som indebar at borgere i nogle tilfælde kan få bevilliget en førtidspension, uden først at have været i et ressourceforløb. Præciseringen lyder på: *“Syge borgere skal kun være i ressourceforløb, hvis der er en realistisk forventning om, at de kan udvikle arbejdsevnen”* (Folketinget.dk, 2018).

Det at ressourceforløbene er blevet kritiseret af forskellige medier for at være meningsløse og langvarige, kommer tilmed til udtryk i en landsdækkende brugerundersøgelse blandt borgere på ressourceforløb, udarbejdet i 2016 af Styrelsen for Arbejdsmarkedet og Rekruttering (STAR). Formålet med undersøgelsen var at belyse tilfredsheden omkring borgernes ressourceforløb og de tilbud, de havde fået derigennem. Undersøgelsen viste endvidere, at borgernes ønsker før mødet med

rehabiliteringsteamet og borgernes helbredsproblematikker har en stor indflydelse på borgernes tilfredshed. I undersøgelsen ses det, at de psykisk udfordrede borgere, der forud for mødet ønskede et ressourceforløb, er mere tilfredse med forberedelsen og mødet generelt (Epinion, 2016, s. 14).

Yderligere tydeliggøres det i undersøgelsen, at det ofte er de psykiske helbredsmæssige problemer, der gør sig gældende blandt de unge i ressourceforløb, hvor det ses, at det blandt de ældre, er de fysiske problematikker der spiller ind (Epinion, 2016, s. 8).

Ud fra ovenstående bliver vi nysgerrige på at undersøge, hvordan unge borgere opfatter deres ressourceforløb. Vi vil tage udgangspunkt i X-kommune, som er en lille jysk kommune og undersøge, hvordan borgerne i alderen 18-29 år oplever deres ressourceforløb som værende sammenhængende og om det stemmer overens med den måde, som X-kommune forsøger at fremme sammenhængene i ressourceforløbene.

Problemstillinger

I det følgende afsnit vil vi redegøre for de problemstillinger, som vi i dette projekt vil arbejde ud fra. På baggrund af førnævnte undersøgelse fra STAR, som undersøger tilfredsheden blandt borgere i ressourceforløb, er der kommet en del konklusioner, som vi vil redegøre for i løbet af dette afsnit. En af disse konklusioner er bl.a. at:

“Knap halvdelen (49 pct.) af borgerne i ressourceforløb har positive forventninger til en fremtid på arbejdsmarkedet. De svarer, at de ser sig selv i job (6 pct.), fleksjob (38 pct.) eller uddannelse (5 pct.). I alt 39 pct. svarer omvendt, at de ikke har sådanne forventninger” (Epinion, 2016, s. 5).

Det vil altså sige, at hele 39 % af borgere i ressourceforløb ikke har positive forventninger til en fremtid på arbejdsmarkedet, hvilket vi undrer os over. Yderligere fremgår det af undersøgelsen, at 27 % af borgerne ikke oplever, at der er en klar plan med deres tilkendte ressourceforløb. Det fremgår tilmed af undersøgelsen, at en klar plan er vigtigt for, at borgerne oplever en sammenhæng i deres forløb.

Omvendt oplever 38% af borgerne i undersøgelsen, at der er en klar plan.

I forlængelse af dette kan man inddrage at 37 % af de adspurgte borgere mener, at de indsatser og tilbud, de har, er de rigtige til at hjælpe dem videre. Dog ses det at stort set samme andel, 38 %, mener det modsatte - hvilket kan give anledning til bekymring for borgernes oplevelse af sammenhæng i deres

ressourceforløb. Undersøgelsen peger endvidere på, at 45% af borgerne forud for mødet i rehabiliteringsteamet ønsker at blive indstillet til førtidspension, hvor 21 % ønsker et ressourceforløb. Man kan derfor stille spørgsmålstegn ved, om de borgere, der ønsker at blive indstillet til førtidspension, føler mening med deres ressourceforløb. Det ses nemlig i undersøgelsen, at borgernes motivation for deltagelse i deres ressourceforløb, hænger tæt sammen med deres ønsker før mødet i rehabiliteringsteamet (Epinion, 2016, s.6). Derfor stiller vi os undrende overfor ovenstående, da det virker til, at nogle borgere ikke føler sig inddraget i deres sag, hvilket kan have indflydelse på udfaldet og indholdet af deres ressourceforløb.

Ressourceforløbene er endvidere blevet kritiseret af Dansk Socialrådgiverforening (DS), som i artiklen “Er der noget galt med ressourceforløbene”, skrev følgende i 2017:

“Kritikken af ressourceforløbene er som antydnet ikke grundløs. Lovgivningen er blevet meget stram. Der er mennesker med kroniske problemer og meget ringe udsigter til arbejdsmarkedsdeltagelse, der i dag er afholdt fra en sikret situation med førtidspension. Med mindre de bor i en kommune, der vælger at arbejde på kant med Ankestyrelsens afgørelser” (Madsen & Skals, 2017).

Ud fra ovenstående, kan vi undre os over, om ressourceforløbene er en slags mellemstation før førtidspension, hvor forløbene kan være med til at fastholde borgere i systemet. I artiklen belyses det, hvordan ressourceforløbene fra starten af implementeringen har været problematiske, bl.a. fordi nogle kommuner var for langsomme til at få igangsat ressourceforløbene. Samtidig er ressourceforløbene blevet beskrevet i medierne som værende meningsløse, igennem beretninger om borgere der er døde i deres forløb og der bliver desuden skrevet om “sengepraktikker”, hvor meget syge borgere er kommet ud i nytteløse praktikker (Madsen & Skals, 2017). Afslutningsvis beskrives det i artiklen, at ressourceforløbene ikke er perfekte, men lovende for at hjælpe mennesker med omfattende problemer udover ledighed tilbage på arbejdsmarkedet. DS skriver at:

“Skal opgaven lykkes, kræver det faglighed og en god sans for organisering at udnytte de potentialer, der ligger i de tværfaglige ressourceforløb [...]. Der er behov for faglighed i de forløb, der går forud for ressourceforløbene [...]. Det kræver sagsbehandlere, der er fagligt i stand til at sikre den nødvendige afklaring og koordinering i selve ressourceforløbet [...]. Et

fromt ønske handler derfor om skarpt fokus på udvikling af faglighed frem for besparelser og alt for hyppige reformer” (Madsen & Skals, 2017).

Ovenstående er bl.a. med til at bekræfte undersøgelsen fra STAR, om at borgerne har brug for en klar plan for deres ressourceforløb, hvor DS skriver, at dette kræver fagligt dygtige sagsbehandlere, der kan koordinere forløbene. Derfor er vi nysgerrige på at undersøge, om der er en overvejende andel af borgere i X-kommune, som ikke føler sammenhæng i deres sag om ressourceforløb. Hvis dette er tilfældet, hvad skal der så til for, at de føler mening med ressourceforløbene. Som følge af forskningsresultaterne fra STAR og artiklen fra DS bliver vi samtidig nysgerrige på, om borgere mellem 18-29 år i X-kommune oplever sammenhæng og mening i deres ressourceforløb i 2019.

Problemformulering

Ud fra ovenstående belyste problemstillinger, er vi kommet frem til følgende problemformulering, som denne opgave vil tage sit udgangspunkt i:

Hvordan oplever borgerne i alderen 18-29 år i X-kommune sammenhæng i deres ressourceforløb, og hvordan stemmer det overens med den måde, rådgiverne arbejder med sammenhæng i ressourceforløb på.

Vi vil i nedenstående afsnit redegøre for vores problemfelt i relation til ovenstående problemformulering.

Problemfelt

Det vi som gruppe mener med begrebet sammenhæng, er ud fra Aaron Antonovsky og hans Salutogenetisk synspunkt. Antonovsky beskriver, hvordan borgernes oplevelse af sammenhæng er en forudsætning for at være i besiddelse af en stærk oplevelse af sammenhæng (OAS) og dermed kunne håndtere de stressfaktorer, der opstår i borgerens liv. Vi vil længere nede i opgaven gå mere i dybden med Antonovsky og hans teori omkring sammenhæng og hvordan vi vil anvende denne. Ligeledes ser vi,

at Antonovskys teori om sammenhæng ikke kan stå alene, hvorfor vi under afsnittet “teorivalg og anvendelse” vil redegøre for, hvordan vi vil anvende andre teorier, for at supplere Antonovsky og få en bredere forståelse for borgernes oplevelse af sammenhæng.

Som beskrevet, vil vi undersøge borgernes oplevelser af sammenhæng i deres ressourceforløb og hvordan X-kommune forsøger at fremme dette. Vi har valgt at tage udgangspunkt i X-kommune, nærmere bestemt X-kommunes Jobcenter, og deres tilgang til borgerne. Vi har valgt at anonymisere den kommune, vores problemformulering omhandler, for at beskytte vores informanter og deres personfølsomme oplysninger. Dette da X-kommune er en lille jysk kommune med omkring 30.000-40.000 indbyggere, som derfor vil have et begrænset antal af borgere fra vores målgruppe i ressourceforløb (kommunens hjemmeside, d. 22/10-19). Vi har valgt at undersøge borgere i alderen 18 til 29 år, da dette er en ung målgruppe, der i princippet kan få tilkendt flere ressourceforløb, indtil de fylder 40 år. Hvorfor vi ser, at det kan være problematisk, hvis borgerne ikke oplever sammenhæng i ressourceforløbene, da det kan være med til at fastholde borgerne på offentlig forsørgelse. Vi vil derfor undersøge denne målgruppes oplevelse af sammenhæng, da de kan være med til at pege på, hvordan man kan hjælpe disse borgere med at forbedre deres liv generelt i det danske samfund, bl.a. ved at opnå en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Som skrevet i afsnittet omkring problemstillinger, er ressourceforløb blevet kritiseret for at være langvarige og meningsløse. Vi bliver derfor yderligere nysgerrige på, om X-kommune er med til at fremme denne kritik eller om de i deres tilgang til borgerne er med til at give borgerne mening og sammenhæng i deres ressourceforløb. Vores problemformulering lyder som nævnt:

Hvordan oplever borgerne i alderen 18-29 år i X-kommune sammenhæng i deres ressourceforløb og hvordan stemmer det overens med den måde, rådgiverne arbejder med sammenhæng i ressourceforløb på.

Det ses, at problemformuleringen er todelt, da vi først ser på borgernes perspektiv og derefter på rådgivernes/kommunens perspektiv. Dette da vi vil undersøge, hvordan borgerne i målgruppen oplever sammenhæng i deres ressourceforløb. For at kunne undersøge dette, mener vi, at man er nødt til at undersøge, hvordan rådgiverne i kommunen arbejder med sammenhæng i ressourceforløbene. Dette er for at kunne sammenligne borgernes oplevelser med rådgivernes arbejdsgange, for dermed at se om

disse stemmer overens. Det er vigtigt at pointere, at vi ikke vil evaluere på X-kommunens tilgange, men undersøge om deres tilgange skaber en oplevelse af sammenhæng for borgerne i ressourceforløb.

De lovgivningsmæssige rammer for ressourceforløb

Denne opgaves hovedfokus og målgruppe er borgere i ressourceforløb mellem 18-29 år, som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Derfor vil vi i dette afsnit gennemgå de lovgivningsmæssige rammer for beskæftigelsesindsatsen, herunder ressourceforløb, som vores målgruppe er omfattet af. Dette er for at få en bredere forståelse for målgruppen ved at se på de opstillede kriterier og rammer, der er i lovgivningen, for bl.a. at få bevilliget et ressourceforløb. Ligeledes vil vi også igennem denne redegørelse få en viden om, hvad et ressourceforløb kan indeholde og hvordan det kan udformes i praksis. Samtidig får vi i denne gennemgang en forståelse for, hvilke lovgivningsmæssige krav og pligter X-kommune, herunder sagsbehandlerne, er underlagt i arbejdet med målgruppen.

Beskæftigelsesindsatsloven (LAB) regulerer den samlede beskæftigelsesindsats for en række målgrupper, hvor deres forsørgelsesgrundlag typisk er reguleret i en anden lov. Kommunalbestyrelsen i kommunen har ansvaret for beskæftigelsesindsatsen og varetager dette gennem Jobcentrene og i rehabiliteringsteamet jf. Beskæftigelsesorganiseringloven §3. Formålet med LAB er, at bidrage til et velfungerende arbejdsmarkedet ved at hjælpe arbejdssøgende, give service til private og offentlige arbejdsgivere og fastholde ansatte i beskæftigelse jf. LAB § 1 stk. 1 nr. 1-2. Samtidig skal loven støtte personer, der på grund af begrænsninger i arbejdsevne, har behov for hjælp til at få og fastholde et arbejde jf. LAB §1 stk. 1 nr. 4. Det vil altså sige, at beskæftigelsesindsatsen er rettet mod at få ledige med forskellige og varierende problematikker i beskæftigelse, så de kan forsørge sig selv. Samtidig skal loven også servicere private og offentlige arbejdsgivere.

Som nævnt trådte Førtdispension- og Fleksjobreformen i kraft d. 1. januar 2013 med det overordnede mål at få flest muligt i arbejde. Man ønskede, at flere skulle have tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed kunne forsørge sig selv, hvoraf færrest muligt skulle ende på en varig, passiv offentlig forsørgelse. Reformen ville sikre et større fokus på den enkeltes ressourcer og på at udvikle den enkeltes arbejdsevne. Igennem reformen blev adgangen til førtdispension også begrænset, hvor borgere som

udgangspunkt skulle igennem de indførte ressourceforløb, før de kunne få tilkendt en førtidspension. Dette fordi man bl.a. politisk har ønsket at reducere antallet af unge, der får tilkendt en førtidspension. Meningen med ressourceforløbene er, at de skal sikre en tidligere, tværfaglig og sammenhængende indsats, som kan vare mellem et til fem år. Derfor skal ressourceforløbenes form, indhold og varighed tilpasses den enkeltes behov (Klausen, Schultz & Hielmcrone, 2017, s. 37).

Det ses, at dem som får tilkendt ressourceforløb, er personer med komplekse problemer udover ledighed, som kræver et tværfagligt og helhedsorienteret forløb at få løst jf. LAB §68a. Det er end videre en betingelse, at borgerne har modtaget længerevarende offentlig forsørgelse, har deltaget i tilbud efter LAB, uden at have opnået en øget tilknytning til arbejdsmarkedet og at kommunen vurderer, at der er behov for en længerevarende indsats jf. LAB § 68a stk.1 nr. 1-2. Kommunen kan kun iværksætte et ressourceforløb, når der er et udviklingsperspektiv i forhold til personens arbejdsevne. Dog hvis det er dokumenteret eller at det er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i et ressourceforløb, skal et ressourceforløb ikke iværksættes jf. LAB § 68a stk. 2. Det ses, at når en person får tildelt ressourceforløb, vil deres hidtidige ydelse fragå og de vil i stedet modtage ressourceforløbsydelse jf. Lov om aktiv socialpolitik (LAS) §68 stk. 1.

Forud for bevillingen af et ressourceforløb, skal borgeren og sagsbehandleren i gang med at udfylde rehabiliteringsplanens forberedende del, som skal forelægges for rehabiliteringsteamet jf. LAB § 68a stk. 3. Bliver borgeren bevilliget et ressourceforløb, får de udarbejdet indsatsdelen af rehabiliteringsplanen jf. § 68a stk. 5. Borgere i ressourceforløb kan få indsatser efter kap. 9b til 12 i LAB og indsatser efter andre lovgivninger. Dette er indsatser såsom mentorstøtte, virksomhedspraktik, løntilskud og vejledning og opkvalificering jf. LAB §22 stk. 1 nr. 1-4. Indsatserne behøver ikke direkte at være beskæftigelsesrettede, men kan være med til at stabilisere og forbedre personens fysiske, psykiske og sociale tilstand med henblik på, at personen efterfølgende kan deltage i tilbud efter LAB-loven jf. § 68a stk. 6. Det ses, at man kan få tildelt op til flere ressourceforløb, dog kan personen efter det fyldte 40 år, kun få bevilliget et ressourceforløb jf. §68a stk. 8. Denne vej til ressourceforløb er ligeledes illustreret i nedenstående figur fra STAR:

Vejen til ressourceforløb

1

Forberedelsen til mødet

Du forbereder dig til mødet med rehabiliteringsteamet sammen med din sagsbehandler.

2

Mødet med rehabiliteringsteamet

Du holder møde med rehabiliteringsteamet. Rehabiliteringsteamet indstiller til:

3

Ressourceforløb
Ressourceforløb når det vurderes, at du kan udvikle din arbejdsevne.

Fleksjob, når din arbejdsevne er varigt nedsat, men du stadig kan arbejde.

Førtidspension når din arbejdsevne er varigt nedsat og du ikke længere kan arbejde – heller ikke i et fleksjob.

Samme indsats som du hidtil har fået.

Det er kommunen der beslutter hvilken indsats du skal have.

(STAR, 2017, s.6).

Personer som får bevilliget et ressourceforløb, får tildelt en gennemgående og koordinerende sagsbehandler af kommunen. Sagsbehandleren har til opgave, at udarbejde rehabiliteringsplanens indsatsdel og varetage opfølgning og koordinering i samarbejde med borgeren. Den koordinerende sagsbehandler skal justere indsatsdelen efter personens aktuelle situation og behov samt hjælpe personen med at gennemføre rehabiliteringsplanen, jf. LAB § 68 c, stk. 1.

Efter indførelsen af Førtidspension- og Fleksjobreformen er lovgivningen blevet kritiseret for at være for stram, hvor mange borgere har fået et nej til førtidspension og i stedet fået bevilliget “urimelige” ressourceforløb (Landsforeningen Lev, 60 organisationer: reformen af fleksjob og førtidspension rammer skævt, lokaliseret d. 22-10-2019). Derfor blev der i 2018 indført en ny præcisering for bevillingen af førtidspension, som gør, at kommunerne i nogle tilfælde kan bevillige en førtidspension, uden borgeren har været igennem et ressourceforløb. Dette fremgår således af Pensionsloven §16 stk. 2, der siger:

“at personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger”.

Det ses, at præciseringen for bevillingen af førtidspension er sket efter DS skrev deres artikel i 2017 “Er der noget galt med ressourceforløbene” og STARS brugerundersøgelse i 2016. Hvorfor vi bliver nysgerrige på, om den kritik DS gav af ressourceforløbene i 2017 og brugerundersøgelsen fra STAR, ses ændret med præciseringen i X-kommune.

Det ses, at pr. 1 januar 2020 træder der en ny lovgivning i kraft, som hedder “den forenklede beskæftigelsesindsats”. Denne lov vil erstatte den nuværende lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, hvor hensigten med den nye beskæftigelsesindsats er at forenkle og stille færre proceskrav til bl.a. kontaktførelse og ret og pligt-tilbud. Dog vil vi ikke i denne opgave gennemgå den forenklede beskæftigelsesindsats, men vi er opmærksomme på loven. Vi vil ikke gennemgå den nye beskæftigelsesindsats, da vores valgte målgruppe er omfattet af den nuværende beskæftigelsesindsats og samtidig afsluttes dette projekt, når den forenklede beskæftigelsesindsats træder i kraft (Folketinget.dk, 2019).

Det organisatoriske udgangspunkt

De organisatoriske rammer har en betydning for, hvordan det sociale arbejde udformes, men da vi har valgt at anonymisere den kommune, vi befinder os i, vil vi derfor ikke kunne gennemgå X-kommunes organisatoriske opbygning detaljeret.

Det ses, at borgere i ressourceforløb i X-kommune vil være tilknyttet Jobcenteret, hvorfor Jobcenteret er det organisatoriske udgangspunkt for arbejdet med målgruppen. For at beskrive de organisatoriske rammer vil vi gøre brug af Max Weber, der har opstillet en idealtypemodell, der igennem nogle forskellige træk karakteriserer, om en organisation er mere eller mindre bureaukratisk. Webers karaktertræk er: klar arbejdsfordeling, hierarkisk opbygget organisation, regelstyret, upersonlighed mellem medarbejder og kunder/borgere, ekspertise som grundlag for ansættelse og at man kan gøre

karriere i hierarkiet (Bømler, 2015, s. 32-35). Det ses at gennem kommunalreformen i 1970 og derigennem oprettelsen af jobcentre i kommunerne, har de ovennævnte bureaukratiske træk været endnu mere til stede i den offentlige sektor (Bømler, 2015, s. 32-35). Kommunerne, herunder X-kommunes Jobcenter, er organiseret hierarkisk, hvor de højere stillinger har kontrol over de lavere, der er en høj grad af specialisering og klar arbejdsfordeling mellem medarbejderne. Weber ser den bureaukratiske organisationsform som noget positivt, fordi den sikrer øget retssikkerhed og ligebehandling af borgerne gennem regelstyringen. Ligeledes er organisationsformen også med til at skabe tryghed for sagsbehandlerne bl.a. pga. øget retssikkerhed (Bømler, 2015, s. 40-41). Dog er denne organisationsform ofte kritiseret for ikke at være særlig velegnet, når det bl.a. drejer sig om socialt arbejde (Bømler, 2015, s. 40). Dette, da den bureaukratiske organisationsform, kan være med til at forlænge sagsbehandlingstiden, da borgerne skal igennem flere led i organisationen og har skift af sagsbehandlere, inden de når ind til kernen af deres problematikker (Bømler, 2015, s. 33). Denne specialisering og klare arbejdsfordeling kan også hæmme helhedssynet i socialt arbejde, da sagsbehandlerne ikke har indsigt i de arbejdsopgaver, som ligger uden for deres område (Bømler, 2015, s. 40-41). Dog, da borgere i ressourceforløb har ret til en koordinerende sagsbehandler, burde denne koordinere borgerens indsatser på tværs, hvorfor helhedssynet for denne målgruppe ikke burde være svækket.

Vi har som gruppe undersøgt X-kommunens hjemmeside for at finde ud af deres tilgang til borgerne i kommunen. På hjemmesiden er der en generel beskrivelse af deres arbejdsmarkedspolitik og deres tilgang til borgerinddragelse (kommunens egen hjemmeside d. 16-10-2019). Kommunen skriver, at de arbejder ud fra et fokus på to kerneopgaver, som er:

- at virksomhederne får den arbejdskraft, de har behov for
- at flest mulige borgere er i job eller uddannelse (kommunens egen hjemmeside d. 16-10-2019).

X-kommune skriver, at disse to opgaver er gensidigt afhængige af hinanden og skal derfor løses i sammenhæng. På kommunens hjemmeside er der ligeledes en beskrivelse af, hvordan borgerne i kommunen kan forventes at blive mødt. Kommunen skriver, at de vil møde borgeren i øjenhøjde og med respekt for deres liv og samlede situation. I forlængelse her af søger kommunen at samarbejde med borgeren og have en ligeværdig dialog, så alle bliver behandlet ordentligt og professionelt. Kommunen

skriver ligeledes, at de i udarbejdelse af indsatser har fokus på borgernes ressourcer og at borgerne skal inddrages og have medindflydelse på indsatserne. Kommunen skriver, at de generelt i deres tilgang vil understøtte borgerens vej mod arbejdsmarkedet.

Ud fra hvad X-kommunen skriver på deres hjemmeside, ses det, at deres tilgang til borgerne ligger op ad samskabelses begrebet og New Public Governance-tankegangen, hvilket vi bliver nysgerrige på, om dette reelt er gældende i praksis. Det ses, at X-kommune ikke giver nogen konkret beskrivelse på deres hjemmeside, for hvad deres tilgang er til borgere i ressourceforløb, hvorfor vi som gruppe derfor bliver nysgerrige på, hvad kommunen i praksis gør i deres tilgang til borgerne i vores målgruppe. Ligeledes om borgerne oplever, at denne tilgang er med til at give dem en følelse af sammenhæng i deres ressourceforløb.

Metode

Under dette afsnit vil vi gennemgå de metoder, herunder videnskabsteori, som vi finder relevant at anvende ift. at besvare vores problemformulering. Ligeledes vil vi under dette afsnit gennemgå vores interviewguide og valg af informanter.

Videnskabsteori

Videnskabsteorien er den måde man ser og forstår den omgivende verden på, hvilket kan være forskelligt fra person til person. Bl.a. ses det, at politiske strategier og ideologier er forskellige i deres opfattelser og forståelser af verdenen (Engen, Østergaard, Olsen, Ringø & Nielsen, 2016, s. 27).

Videnskabsteorien tilbyder en serie af værktøjer, som kan hjælpe til at forstå, hvordan disse definitioner, forklaringer og forståelser er opstået, samt hvilket vidensgrundlag de er baseret på. Selve videnskabsteorien handler om, hvad der karakteriseres som sandheden, en rigtig eller god viden, samt om mennesker, deres samfundssyn og værdier (Engen et al, 2016, s. 27). Videnskabsteorien søger derfor sandheden og arbejder sig hele tiden fremad mod en forandring. Dette betyder altså, at der både kan

tilføjes ny viden til en allerede eksisterende viden, samt at der også kan skabes ny viden under forudsætning af, at gamle opfattelser afkræftes (Thurén, 2008, s. 11).

Videnskabsteorien betragtes derfor som en metateori, idet den omhandler virkeligheden og en erkendelse, som der er forsøgt opnået gennem refleksioner omkring ens egen viden. Videnskabsteori er derfor en metateori i forhold til videnskabelige områder, hvor der bliver reflekteret mellem forskellige videnskabsteoretiske spørgsmål (Engen et al, 2016, s. 28). Vi vil i det efterfølgende afsnit redegøre for, hvilken videnskabsteoretisk tilgang vi har valgt at arbejde med i projektet.

Hermeneutikken

I vores projekt vil vi benytte os af den hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang. Inden for den hermeneutiske tilgang findes der ikke en sandhed, men fænomenerne skal forstås i den sammenhæng den studeres i. Hermeneutik er derfor en fortolkningslære, hvor Hans-Georg Gadamer anses som en af de mest centrale hermeneutikere og skrev om:

“Hvordan enhver forståelse er en fortolkning af en persons situation og vedkommendes forståelseshorisont” (Guldager, 2015, s. 117).

Jens Guldager beskriver, hvordan hermeneutikken går imod den tankegang, at forskeren forholder sig objektiv til de rene fakta, men at enhver forståelse er ud fra ens *for-domme* (Guldager, 2015, s. 118). Guldager beskriver i forlængelse af dette, hvordan enhver forståelse er ud fra ens fordomme, en udlægning af et emne med dets virkningshistorie og sociale kontekst. Denne forståelsens proces, som Guldager beskriver, er det som Gadamer betegner som en horisontsammensmeltning. Ligeledes beskriver Gadamer den hermeneutiske cirkel som en proces, der er optaget af at forstå de enkelte dele for at forstå hele sandheden. Gadamer beskriver derfor hvordan den hermeneutiske cirkel har en dobbelt betydning - For det første at enhver fortolkende proces er en pendling fra forståelsen af en del til forståelse af helheden. For det andet henviser enhver forståelse tilbage til ens forforståelse.

Dette da Gadamer mener, at enhver fortolkning sker ud fra ens forforståelse, som er grundlæggende for, hvordan vi tænker, tolker og agerer i verdenen (Guldager, 2015, s. 118). Hvis man vil studere mennesker og forstå deres handlinger, skal man derfor forstå de historiske betingelser, deres meninger, traditioner, og fordomme, som forklares ud fra dette citat:

“Hermeneutikken hævder betydningen af at fortolke folks handlinger ved at fokusere på et dybere meningsindhold end det umiddelbart indlysende” (Thagaard, 2004, s. 39).

For at, studere borgere og forstå deres handlinger, vil vi, som kommende socialrådgivere, tænke de fire fælleselementer ind i projektet, som er følgende: Helhedssynet, Systematisk sagsarbejde, Kommunikation og Etik (Guldager, 2010, s. 31). Disse fire elementer udgør fire vigtige hjørnesteene i det sociale arbejde, hvor det sociale arbejde bør præges af den viden, de retningslinjer samt de færdigheder som fælleselementerne indeholder.

Ifølge Guldager er helhedssynet det mest centrale af de ovennævnte fælleselementer for socialrådgiverens arbejde, hvilket han uddyber i følgende citat:

”Hvad hjælper det, at socialrådgiveren arbejder systematisk, at hun kan kontakte og kommunikere med sine medmennesker, eller at hendes etiske overvejelser er centrale, hvis hendes udgangspunkt er et meget snævert helhedssyn, hvor hun overser væsentlige sider af menneskets livsvilkår, livssituation, erfaringer, reaktionsmåde osv.” (Guldager, 2010, s. 31).

Dermed mener Guldager, at problemer er komplekse, hvilket indebærer at flere elementer spiller sammen og gensidigt påvirker hinanden i et samspil, der udgør en form for helhed.

Samtidig er Guldager af den opfattelse, at helhedssynet ikke er tilstrækkeligt, da socialrådgiveren er praktiker og dermed skal formå at omsætte sit helhedssyn systematisk, forståeligt og etisk forsvarligt. Denne omsætning skal omsættes til handling og foregå i samarbejde med borgeren, hvilket, ifølge Guldager, er en nødvendighed for at det sociale arbejde kan lykkes (Guldager, 2010, s. 31-33).

Vi vil anvende de fire fælleselementer i forlængelse af den hermeneutiske cirkel i arbejdet med vores problemstillinger, hvor vi gennem interviews vil se på den enkeltes opfattelse af sammenhæng i ressourceforløb. Dette vil vi gøre, for dermed at få en helhedsforståelse for den generelle opfattelse af ressourceforløb for målgruppen i X-kommune.

Vi er bevidste om, at når vi tolker ud fra den hermeneutiske tilgang, kan der ikke opnås en endelig sandhed. Dette fordi vi er opmærksomme på, at man tolker ud fra ens forforståelse, hvor en anden forforståelse vil skabe en anden helhed og dermed en anden sandhed (Thagaard, 2017, s. 39).

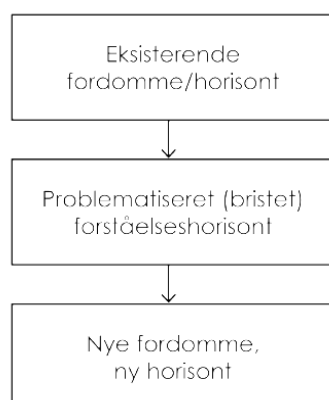

Forforståelse

En måde at forstå forforståelsen på er at se forståelsen som en del af det førbevidste. Som udgangspunkt betyder det, at vi altid har en vis forforståelse af en given situation. Dette da vi har tidligere erfaringer med situationer af tilsvarende karakter og dermed kan komme til at sammenligne disse med den nuværende situation. Disse forventninger til den givne situation overfører vi til vores opfattelse af situationen, hvilket beskrives ud fra følgende citat:

“Det menneske, jeg sidder overfor, er, som jeg opfatter det” (Aadland, 2013 s. 119).

Vi som gruppe forstår vores forforståelse som det førbevidste, altså før vi har været ude at interviewe og samle empiri til besvarelsen af vores problemformulering. Derfor har vi inden, vi har samlet empiri, diskuteret hvad vores forforståelse er. Vi er derfor kommet frem til, at vores forforståelse er, at størstedelen af borgerne i alderen 18-29 år i X-kommune oplever, at der ikke er en sammenhæng i deres ressourceforløb. Ligeledes har vi den forforståelse, at størstedelen af disse borgere i stedet for et ressourceforløb ønsker en førtidspension. Vi har den opfattelse at nogle borgere vil være tilfredse med deres ressourceforløb, men at de fleste ikke oplever, at der er en sammenhæng og at ressourceforløbet derfor ikke får dem tættere på arbejdsmarkedet. Ligeledes at de borgere, som har fået flere ressourceforløb, er dem som oplever mindst mening og sammenhæng i deres forløb. Vores forforståelse kommer fra det vi har læst i medierne, bl.a. gennem STAR's brugerundersøgelse og artiklen fra DS. Ligeledes har vi den forforståelse, at størstedelen af de problematikker, som vores valgte målgruppe har, er psykiske. Denne forforståelse kommer bl.a. gennem STARs brugerundersøgelse, men også gennem de oplevelser vi har fået i praksis via arbejde og studiepraktik. I slutningen af vores bachelorprojekt vil vi sætte vores forforståelse op imod den nye viden, der er belyst gennem interviews, empiri og analyse. Dette beskrives ligeledes i nedenstående figur:

(Olsen & Pedersen, 2003, s. 29).

Figuren illustrerer, hvordan vi gennem vores undersøgelse og indsamling af empiri kommer til at opnå en ny forståelseshorisont.

Den kvalitative metode

I indsamling af empiri vil vi anvende den kvalitative metode gennem interviews af vores informanter. Indenfor den kvalitative metode stræber man efter en forståelse af virkeligheden på baggrund af, hvordan informanterne selv opfatter deres livssituation, hvilket hænger sammen med vores hermeneutiske tankegang. Dette indebærer bl.a., at vi etablerer et nært forhold til informanterne. Dette skyldes, at kvaliteten af relationen til informanterne har en stor betydning ift. det materiale, der frembringes. Det er derfor vigtigt, at vi reflekterer over, hvordan relationen til informanterne kan danne grundlaget for resultatet af vores interviews. I interviewene med vores informanter vil vi have en dybdegående tilgang, hvor vi vil forsøge at belyse borgernes oplevelser af sammenhæng og tilfredsheden med deres ressourceforløb, men også hvordan X-kommune arbejder med sammenhængen i ressourceforløbene. Vi vil i interviewene samtidig forsøge at belyse, om informanterne peger på forbedringer, som vil kunne hjælpe til at skabe bedre sammenhæng i ressourceforløbene og dermed forbedre deres livssituation. Vi har i gruppen reflekteret over, om det er nødvendigt, at interviewe borgernes sagsbehandlere og andre fagpersoner, da vi var i tvivl om, hvor relevant disse data er i forhold til problemformuleringen. Det der taler for at interviewe sagsbehandlere og fagpersonerne er, at de vil give et mere nuanceret perspektiv på ressourceforløbene. Det der også taler for interviewene er, at vi arbejder ud fra den hermeneutiske videnskabsteori, som siger, at man må forstå de enkelte dele for at

forstå helheden (Guldager, 2015, s. 118). Derfor har vi besluttet at inddrage rådgiverne og/eller andre fagpersoner, da de er relevante ift. at kunne give flere dele til at forstå sandheden. Ved at benytte os af interviews vil vi opnå indsigt i, hvordan borgerne oplever sammenhæng i ressourceforløbene i X-kommune og hvordan man i X-kommune arbejder med at skabe sammenhæng.

Vi er opmærksomme på, at vi befinder os i en mindre jysk kommune, hvorfor vores forskningsresultater ikke giver et samlet blik over hele landet. Dog kan det være med til at give et indblik i en mindre gruppe borgere og fagpersoners perspektiv på ressourceforløb og evt. pege på relevante indsatser for andre kommuner.

Forberedelse og udførelse af kvalitative interviews

I følgende afsnit vil vi gennemgå de indledende overvejelser og beslutninger, som vi har taget, i forbindelse med udarbejdelsen af designet for vores interviewguide. Efter disse overvejelser vil vi gennemgå vores egentlige interviewguide.

Vores første opmærksomhedspunkt har omhandlet, hvor mange personer vi vil interviewe ad gangen. Vi er kommet frem til, at *enkeltinterviews*, hvor der vil blive interviewet en person af gangen, er det bedste valg i forhold til vores problemformulering (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 153). Dette da vi søger den enkeltes oplevelse af sammenhæng i ressourceforløbene, hvor hvis vi havde gruppeinterviews, ville gruppen kunne påvirke hinandens meninger og oplevelser. Et andet opmærksomhedspunkt vi har er, at vi vil have fysiske interviews frem for telefon- eller computerstøttede interviews. Det ses, at der er nogle klare fordele ved at være kropsligt og fysisk tilstede sammen med den, man skal interviewe. Dette da det er nemmere at indgå i dialog og aflæse den andens nonverbale kommunikation, som ikke er muligt ved telefoninterviews. Ved computerinterviews over Skype vil man kunne se den anden og dennes kropssprog og nonverbale kommunikation. Dog vil der stadig være en manglende nærhed og der kan opstå udfordringer i forhold til teknikken, såsom dårlig forbindelse, billedet kan fryse eller lyden er forsinket, hvorfor vi bl.a. har valgt fysiske interviews (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 155).

Et tredje opmærksomhedspunkt er, om vi vil have *almindelige- eller ekspertinterviews*. Et almindeligt interview forstås som et interview med en almindelig borger eksempelvis omkring vedkommendes livsverden. Ved ekspertinterviews forstås en person, som har en særlig viden eller ekspertise og som samtidig har en grad af magt, eksempelvis i forhold til at træffe beslutninger eller definere, hvordan

noget er eller skal forstås (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 156). Ekspertinterviews kan bruges til at give et billede af, hvordan noget generelt er. Dog kan der være nogle problematikker ved denne form for interviews, såsom at det kan være vanskeligt at komme i kontakt med eksperterne. Ligeledes kan de sidde med en viden, som de er sikre på er rigtig, hvorfor der kan opstå et asymmetrisk magtforhold under interviewet. Det ses, at ekspertinterview adskiller sig fra et almindeligt interview ved at man sidder overfor en person med en stor faglig ekspertise inden for det område, man undersøger. Hvilket kræver, at interviewerens har en stor indsigt i området, der interviewes om. Dette da det ellers kan være vanskeligt at få interviewpersonens respekt. Man kan også i ekspertinterviewene komme ud for, at interviewpersonen vil fremme et bestemt synspunkt, som vedkommende er interesseret i, hvilket man skal være opmærksom på i interviewet (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 157).

Vi vil gøre brug af almindelige interviews, da vores problemformulering bygger på, at vi vil undersøge, hvordan borgerne oplever sammenhæng i deres ressourceforløb. Derfor vil de almindelige interviews være af borgerne på ressourceforløb i X-kommune. Dog vil vi også gøre brug af ekspertinterview, da vi også vil undersøge, hvordan X-kommune forsøger at fremme denne sammenhæng. Ekspertinterviewene vil være af sagsbehandlere og evt. fagkonsulent eller chef for jobcenteret, da de vil kunne komme med et billede af, hvordan man generelt i X-kommune forsøger at fremme sammenhængen (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 157). Vi har i vores interviewguide valgt at navngive ekspertinterviewene "*rådgiver interviews*" og de almindelige interviews "*borger interviews*". Dette har vi valgt, da vi er opmærksomme på, at vores informanter muligvis gerne vil læse vores opgave og hertil vores interviewguide. Derfor vil vi kalde interviewene noget genkendeligt og noget de kan forholde sig til.

Et fjerde opmærksomhedspunkt handler om graden for, hvor meget vi vil strukturere interviewene. Graden af strukturen kan ses som et kontinuum, hvor man på den ene side kan lave et *ustruktureret interview*, hvor man forbereder et antal temaer, som interviewet skal omhandle og ingen eller få overordnede spørgsmål. Ved *struktureret interview* har man modsat forberedt alle spørgsmålene og når spørgsmålene bliver stillet, foregår dette i en bestemt rækkefølge, uden at der er plads til uforberedte eller uddybende spørgsmål. Vi har valgt at gøre brug af *semistrukturerede interview*, som har en vis struktur, hvor vi inden interviewet har forberedt temaer og i forlængelse heraf spørgsmål. Der vil i denne strukturform også være plads til at fravige fra vores udarbejdede interviewguide for at stille uddybende spørgsmål og nye spørgsmål (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 159).

I vores overvejelser har vi også besluttet, at vi vil lydoptage vores interviews med informanterne, da vi derved sikrer, at ingen vigtige informationer går tabt. Samtidig giver det os anledning til at koncentrere os om at være til stede i mødet, da vi ikke skal koncentrere os om at skrive noter ned (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 197).

Valg af informanter

I forhold til valg af vores informanter til interviews har vi opstillet en række udvælgelseskriterier. Dette er for at sikre, at vi finder frem til de informanter, som kan fortælle mest muligt om vores problemformulering. Vi har som gruppe valgt, at vi både vil interviewe borgerne, der er i ressourceforløb og fagpersoner, herunder sagsbehandlere, som arbejder med målgruppen (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 168).

Som gennemgået i afsnittet ovenover, har vi besluttet at vi vil have almindelige- og ekspertinterviews, hvorfor vi har opstille forskellige kriterier til hver interviewform.

Ved de almindelige interviews har vi opstillet følgende kriterier for vores informanter:

- Det første kriterium er, at det er borgere, som er på ressourceforløb i X-kommune
- Det andet kriterium er, at det skal være borgere i alderen 18-29 år
- Det tredje kriterium er, at vi ikke har noget kriterium for, hvor længe de har været eller kommer til at være i deres ressourceforløb.
- Det fjerde kriterium er, at det er borgere i ressourceforløb, som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Dette da vi ser, at borgere med en erhvervskompetencegivende uddannelse er en målgruppe for sig selv. Vi har en formodning om, at borgere i ressourceforløb, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, er personer, som er kommet ud for en ulykke eller en sygdom, der gør at de ikke kan være på arbejdsmarkedet på almindelige vilkår. Samtidig ser vi også at denne målgruppe vil have flere ressourcer, da de har kunne gennemføre en uddannelse.

Ved ekspertinterviews har vi opstillet følgende kriterier for vores informanter:

- Det første kriterium er, at det skal være en person som har en faglig viden omkring ressourceforløb og borgere på ressourceforløb.

- Det andet kriterium er, at det skal være en person, som har en tilknytning til X-kommune, gerne gennem ansættelse.
- Det tredje kriterium er, at de skal have en relevant uddannelse inden for området.

I forlængelse af valg af informanter skal det bemærkes, at vi også går ud fra en *bekvemmelighedsudvælgelses* strategi, hvilket betyder at vi vælger informanter ud fra, hvem vi har adgang til. Dette da vi befinder os på et felt, hvor det kan være vanskeligt at få adgang til vores informanter. Det ses, at vores informanter til ekspertinterview kan have travlt på arbejdspladsen og derfor kan have manglende tid og overskud til at blive interviewet. Ligeledes kan det være vanskeligt at få interviewet vores informanter til de almindelige interviews, da de er en målgruppe, som har problemer udover ledighed, hvilket kan være en faktor ift. at komme i kontakt med dem og deres lyst til at deltage i interviews (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 169).

Vi har i gruppen diskuteret, hvor mange informanter det er nødvendigt at interviewe i forhold til, at få besvaret vores problemformulering. I valg af antal af personer til interviews vil vi derfor gå ud fra, at det ikke er antallet af personer, der er det vigtige, men at vi i stedet vil se nærmere på den viden, som vi får ud af interviewene og ud fra dette afgøre antallet. Det ses nemlig, at man på et tidspunkt vil nå et *mætningspunkt* for, hvornår man får ny viden ind via interviews, som kan kaste yderligere lys over problemformuleringen. Ligeledes er vi også underlagt en ressource- og tidsbegrænsning, da vi er tre gruppemedlemmer og vores projektperiode slutter til januar 2020. Derfor kan det være usikkert, om vi som gruppe når *mætningspunktet* på grund af den tidsbegrænsning, der er på vores bachelorprojekt. Dette er noget, som vil være vigtigt at reflektere over i relation til de konklusioner, vi kan uddrage fra den fundne empiri af vores interviews (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 170-171). I forhold til at komme i kontakt med vores informanter vil det til tider være en af gruppens medlemmer, som i sig selv er gatekeeper, da denne har indsigt i den organisatoriske opbygning, lovgivning, administration og sagsbehandling i X-kommune. Til andre tider vil det dog være sagsbehandlerne og fagpersonerne i X-kommune, der er gatekeepers, da de vil kunne hjælpe med at etablere kontakt til dem, vi ønsker at interviewe. Det ses derfor at Gatekeeperne vil have en indflydelse på, hvem vi har mulighed for at interviewe (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 171).

Interviewguiden

I følgende afsnit vil vi gennemgå vores interviewguide, som er den spørgeguide, vi benytter os af, når vi sidder i interviewsituationen og som dermed vil være vores hjælpemiddel under interviewene (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 173).

Briefing

Da vi har valgt at semistrukturere vores interviews, vil vi starte interviewet med en *briefing*, som er en introduktion til, hvad interviewet skal handle om, hvad formålet er og de praktiske informationer. Vi vil inden mødet med vores informant have udsendt en A4 side med praktiske informationer. Vi har udarbejdet to beskrivelser, en til vores almindelige interviews og en til ekspertinterviews, da det ses, at disse to interviewformer er forskellige og vi vil have derfor også have udarbejdet forskellige spørgsmål til de to interviewformer. På siderne er der en beskrivelse af vores bachelorprojekt, problemformulering, formålet med interviewet, anonymitet og informationer om, hvem informanten skal kontakte, hvis denne ikke længere ønsker at informationerne skal bruges i bachelorprojektet. Denne beskrivelse kan ses i bilag 1.

Vi vil starte *briefingen* af interviewet med at spørge ind til, om informanten har nogle spørgsmål angående det udsendte materiale. Vi vil i forlængelse af dette udlevere gruppemedlemmernes fortrolighedserklæring omkring behandlingen af de personfølsomme oplysninger, som der evt. kommer frem i interviewet (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 175). Ligeledes vil vi informere om, at vi lydoptager samtalen, som senere vil blive transskriberet, så informanten vil forblive anonym. Grunden til at vi som gruppe vil gøre dette er, at et godt interview er betinget af, at vi som interviewere evner at skabe god kontakt til informanten og at denne har en forståelse af, hvad der skal ske. Ligeledes er der et etisk hensyn at tage, da vi skal sikre os, at informanten forstår hvad der gives samtykke til.

Det egentlige interview

Det første trin i udarbejdelsen af vores egentlige interviewguide handler om, at få afklaret interviewguidens hvad og hvorfor i relation til vores problemformulering. Derfor har vi opstillet vores

spørgsmål i en række temaer, men også for at skabe en vis sammenhæng og struktur i vores interviews. Disse temaer er opstillet for at få en forståelse for borgernes oplevelser af sammenhæng i deres ressourceforløb, men også hvordan X-kommune forsøger at fremme sammenhængen (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 186-188). Vi har udarbejdet temaerne ud fra et før, under og efter ressourceforløb og har opstillet temaerne som følgende:

Tema 1.

- Baggrunden for borgerens bevilling af ressourceforløb
 - *I de almindelige interviews*: Her kan borgerne komme med en beskrivelse af årsagerne til, at de har fået ressourceforløb, fx sociale, fysiske eller psykiske problematikker.
 - *I ekspertinterviews*: her tænker vi, at informanterne kommer med en generel beskrivelse/opfattelse af, hvad der ligger til grund, for at borgerne i den valgte målgruppe får ressourceforløb.

Tema 2.

- Mødet med rehabiliteringsteamet
 - *I de almindelige interviews*: Her kan der komme en beskrivelse fra borgerne omkring, hvordan de blev forberedt til mødet i rehabiliteringsteamet, evt. af deres sagsbehandlere eller andre.
 - *I ekspertinterviews*: en beskrivelse af hvordan jobcenteret generelt forbereder borgerne til mødet i rehabiliteringsteamet.

Tema 3.

- Efter mødet med rehabiliteringsteamet
 - *I de almindelige interviews*: hvordan oplevede borgerne at have indflydelse på de indsatser, som blev sat i gang efterfølgende i deres ressourceforløb
 - Hvordan går det/er det gået med de indsatser, borgerne har fået tildelt
 - *I ekspertinterviews*: hvad gør man generelt i X-kommune, efter at en borger har fået tildelt ressourceforløb.

Tema 4.

- Deres ønsker for fremtiden efter afsluttet ressourceforløb
 - *I de almindelige interviews*: hvordan stemmer de indsatser overens med borgerens ønsker for fremtiden

- *I ekspertinterviews*: hvordan oplever de, at indsatser borgerne får i deres ressourceforløb, stemmer overens med borgernes ønsker for fremtiden

Tema 1 er udarbejde ud fra Erik H. Eriksons teori omkring livsfaser og livskriser. Dette da vi ønsker at opnå en forståelse af baggrunden for, hvorfor borgerne er kommet i ressourceforløb, samt at få rådgivernes syn på, hvorfor de mener, at unge kommer i ressourceforløb. Vi vil komme med en uddybende redegørelse og anvendelse af vores valg af teori i vores teoriafsnit. Her vil vi blot pointere baggrunden for udarbejdelsen af Tema 1.

Tema 2 og 4 er udarbejde ud fra Antonovskys teori omhandlende OAS, men også ud fra Eriksons teori. Ved at anvende disse to teorier, er det vores opfattelse, at vi får et bredere helhedssyn af borgeres oplevelse af sammenhæng ift. ressourceforløb. Eriksons teori fortæller omkring baggrunden for borgernes bevilling af ressourceforløb, hvor Antonovsky forklarer, hvordan man ved at have en følelse af sammenhæng, har en stærk OAS og kan håndtere stressfaktorer.

Tema 3 er udarbejdet ud fra Antonovsky, hvor vi spørger ind til, om borgeren oplever sammenhæng og mening med deres ressourceforløb.

Det næste trin i interviewguiden, er den operationelle dimension, altså hvordan vi vil gribe interviewet an. Vi har i nedenstående tabel ud for hvert tema, opstillet de spørgsmål vi vil stille og anvende i interviewene. Vi har samtidig stillet forskellige spørgsmål i de to forskellige interviewformer (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 187-188). Nedenstående tabel, er vores færdigudarbejdede interviewguide.

Interviewguidens teoretiske/ tematiske dimension	Interviewguidens operationelle dimension	
	Borger interviews	rådgiver interviews

<p>Tema 1:</p> <p>Baggrunden for borgerens bevilling af ressourceforløb</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Hvor længe har du været på kontanthjælp/offentlig forsørgelse, forud for bevillingen af dit ressourceforløb?2. Har du støtte fra din familie og venner?<ol style="list-style-type: none">a. Hvis ja, hvordan?b. Hvis nej hvordan ikke?3. Vil du beskrive din bolig og økonomiske situation?4. Hvilke årsage vil du pege på, der er til at du har fået bevilliget ressourceforløb (fysiske, psykiske og/eller sociale problemer)?5. Hvad var dine ønsker før du fik tildelt ressourceforløb?	<ol style="list-style-type: none">1. Hvilke generelle årsager, ser du, der er til at borgere får tildelt ressourceforløb?2. Hvor længe er borgerne typisk på offentlig forsørgelse inden de får tilkendt ressourceforløb?3. Hvad er den typiske aldersgruppe, der får tildelt ressourceforløb?4. Hvilke generelle ønsker, ser du at borgerne har, før de får tildelt ressourceforløb?5. Hvordan oplever du at borgerne har en støtte i deres netværk?6. Hvilken tilgang arbejder X-kommune ud fra i mødet med borgerne?7. Hvad ser du som værende de største barrierer og ressourcer ved målgruppen?
<p>Tema 2:</p> <p>Mødet med rehabiliteringsteamet</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Før du fik tilkendt ressourceforløb, vidste du så hvad det var?	<ol style="list-style-type: none">1. Hvordan forbereder X-kommune borgerne til mødet i rehabiliteringsteamet?

	<ol style="list-style-type: none">2. Hvordan er du blevet forberedt til mødet i rehabiliteringsteamet?3. Hvordan synes du at mødet forløb?<ol style="list-style-type: none">a. Hvad var godtb. Hvad var skidt4. Hvordan foregik mødet, hvem var tilstede?	
Tema 3: Efter mødet med rehabiliteringsteamet	<ol style="list-style-type: none">1. Hvordan havde du det efter mødet med rehabiliteringsteamet var afsluttet?2. Hvilken plan blev der udarbejdet for dig?<ol style="list-style-type: none">a. Hvilke indsatser fik du?b. Havde du indflydelse på udarbejdelsen af din plan3. Hvor længe gik der før at du kom igang med din plan?4. Hvor langt er det ressourceforløb du er på nu?5. Hvor tilfreds er du generelt med samarbejdet med din sagsbehandler?	<ol style="list-style-type: none">1. Hvad er arbejdsgangen efter endt møde med rehabiliteringsteamet?2. Hvordan informerer X-kommune borgerne om hvad der skal ske i deres ressourceforløb?3. Hvordan oplever du at borgerne er samarbejdsvillige i deres ressourceforløb?4. Hvordan oplever du at borgerne føler at der en sammenhæng i deres ressourceforløb

	<p>6. Hvis du tænker på dit ressourceforløb, hvad giver så mening for dig</p> <p>. er det noget der ikke giver mening</p>	
<p>Tema 4:</p> <p>Deres ønsker for fremtiden efter afsluttet ressourceforløb</p>	<p>1. Hvilke ønsker har du for fremtiden, efter du har afsluttet dit ressourceforløb?</p> <p>2. Hvis du helt selv kunne vælge, hvad ville så kunne forbedre dit liv?</p>	<p>1. Synes du at X-kommune har indsatser nok til at forbedre borgernes livssituation</p> <p>a. Hvis ja: Hvilke indsatser er gode til at forbedre borgernes livssituation</p> <p>b. Hvis nej: Hvilke andre indsatser tænker du, der ville kunne imødekomme borgerne ønsker</p> <p>2. Hvilke ønsker oplever du at borgerne har efter endt ressourceforløb?</p> <p>. Har borgerne ændret deres ønsker fra starten af deres ressourceforløb til slut?</p>

I udarbejdelsen af spørgsmålene til vores interview, har vi gjort os nogle kommunikative overvejelser omkring vores spørgeteknik og formulering af spørgsmål. Dette da forskellige måder at formulere

spørgsmål på, kan ligge op til bestemte typer af svar (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 179- 182).

Vi er bl.a. opmærksomme på, at spørgsmålene skal stilles tydelige og enkle, men uden at det lægger op til et ”ja eller nej” svar. Dette da vi gerne vil have mere uddybende svar fra vores informanter. Generelt vil vi gerne undgå ledende spørgsmål, som lægger op til et bestemt svar fra vores informanter. Vi har i udarbejdelsen af vores interviewspørgsmål også gjort os overvejelser omkring spørgsmålstyper, hvor vi har anvendt forskellige spørgsmålstyper. Vi har bl.a. anvendt direkte og oplevelsesbaserede spørgsmål. I vores interview har vi også anvendt den narrative/beskrivende spørgsmålstype, bl.a. gennem spørgsmålet *“Hvilke årsager vil du pege på, der er til, at du har fået bevilliget ressourceforløb?”*. Dette da denne spørgsmålstype er god til at få informanten til at fortælle om sine oplevelser og baggrunden for bevilling af ressourceforløb, med deres eget sprogbrug (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 180). Vi vil også gøre brug af opfølgende og uddybende spørgsmålstyper. Nogle af disse spørgsmålstyper, har vi dog ikke udarbejdet i selve interviewguiden, da vi vil stille uddybende spørgsmål løbende i interviewsituationen. Som skrevet tidligere, har vi en semistruktureret interviewform, hvorfor vi i gruppen har gjort plads til de uddybende spørgsmål i selve interviewsituationen. Det vil være gruppe-medlemmerne, som er til stede ved interviewet, der vil beslutte de uddybende spørgsmål. Vi vil i gruppen ligeledes gøre brug af tavshed under interviewsituationen. Det ses at tavshed er vigtig, da det eksempelvis kan bruges til at få informanten til at reflektere over, om der er mere at tilføje. Vi er opmærksomme på, at et interview ikke skal være et krydsforhør, hvorfor tavshed også kan bruges til at forhindre dette (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 182). Som nævnt, har vi også i udarbejdelse af spørgsmålene haft øje på Antonovsky og Eriksons teorier. I forhold til Antonovsky har vi eksempelvis spørgsmålet *“Hvilken plan blev der udarbejdet for dig? a) Hvilke indsatser fik du? B) Havde du indflydelse på udarbejdelsen af din plan?”*. Dette spørgsmål spørger indtil om borgeren har en følelse af meningsfuldhed i sit ressourceforløb, ift. udarbejdelsen af deres plan.

Debriefing

Vi vil i afslutningen af interviewet have en debriefing. Her vil vi nævne noget af det, som vi har fået indsigt i igennem interviewet. Vi vil gøre dette, da det kan få informanten til at give feedback på, om man som interviewer har fanget det essentielle, der er blevet sagt eller om informanten har noget at tilføje eller spørgsmål til (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 176).

Transskribering

Vi vil i dette afsnit gennemgå, hvordan og i hvilken form vi vil omdanne vores interviews, så det bliver håndterbart at lave en analyse af. For denne opgave er det mest meningsfuldt at omdanne interviewene til en tekstform, frem for at lade det forblive en lydoptagelse. Dette fordi vi så kan læse interviewene igennem, når vi skal analysere det sagte. Ligeledes gør en tekstmæssig form også, at vi kan understrege vigtige passager eller lave noter osv., hvilket er sværere med en lydoptagelse. Derfor har vi valgt at gøre brug af processen transskribering, hvor vi omsætter det mundtlige til en skriftlig form. Vi har valgt at transskribere så ordret som muligt, altså beholde det i talesprog. Dette for at vores transskribering er så tæt på det faktuelle interview som muligt. Hvis vi havde valgt at lave et referat af vores interviews, ville vi i stedet kunne risikere, at der ubevidst ville blive lagt vægt på noget bestemt. Ligeledes ville vi ikke være 100 procent sikre på, at referatets indhold er det samme, som indholdet i selve interviewet. Vi har ligeledes valgt at transskribere hele interviewet, da der dermed heller ikke ubevidst vil blive lagt vægt på bestemte ting og dermed fravalgt noget andet. Vi har i gruppen også valgt, at alle medlemmerne skal transskribere de forskellige interviews. Dog skal den person, som er interviewer, ikke transskribere egne afholdte interviews. Dette da intervieweren måske har en anden opfattelse af interviewsituationen, da denne er involveret i undersøgelsen. Derfor vil en anden person være mere objektiv, når der skal transskriberes lydoptagelser end intervieweren. Vi har i vores transskription valgt ikke at inddrage eksempelvis lyde eller nonverbal kommunikation. Dette da det på lydoptagelserne kan være svært at høre disse lyde. Ligeledes fremgår den nonverbale kommunikation ikke af optagelserne, hvorfor transskriberingen af det nonverbale kropssprog afhænger af vores hukommelse, hvor der igen ville være fare for, at der bliver lagt vægt på bestemte ting frem for noget andet.

Da vores informanter, samt den kommune de er tilknyttet, er anonyme, har vi derfor tilmed valgt at anonymisere nogle af informationerne i interviewet. Dette er for at sikre, at informanterne ikke bliver genkendt og at vi overholder vores fortrolighed. Anonymiseringen vil ikke have en afgørende betydning for vores analyse, grundet det vi vil undersøge gennem vores problemstilling (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 201-204).

Induktiv og deduktiv tilgang

Vi har i vores bachelorprojekt valgt at starte med at anvende en deduktiv tilgang, hvilket betyder at vi har valgt at undersøge vores problemformulering ud fra forskellige teorier (Olsen, 2002, s. 111). Dette har vi valgt at gøre, da vi på baggrund af vores interviews har set det som nødvendigt, at tilrettelægge vores spørgsmål ud fra én bestemt teori, for derved at have et udgangspunkt. Ydermere afspejler vores valgte teori sig i vores problemformulering og danner derfor grundlaget for vores projekt.

Dog er vi bevidste om, at vores interviews kan føre os i en anden teoretisk retning og vi vil derfor starte med, at anvende den deduktive tilgang. Fordi hvis vi udelukkende benytter den deduktive tilgang, kan vi komme til at blokere for en analyse af nye temaer ift. besvarelse af problemformuleringen, der kunne opstå undervejs (Olsen, 2002, s. 114).

Ved senere, efter afsluttede interviews, at benytte den induktive tilgang, åbner vi op for nye teoretiske muligheder, hvilket vi anser som værende relevant for besvarelsen af vores problemformulering (Olsen, 2002, s. 64). Dette da vi ikke på forhånd kan vide, hvad vores informanter bidrager med af beretninger og synspunkter til vores interviews. Den induktive tilgang vil kunne belyse vores problemformuleringen yderligere, efterhånden som undersøgelsen skrider frem. Dermed vil den induktive tilgang give os mulighed for at inddrage andre relevante teorier. Dette vil være afhængigt af, hvad vores interviews fremviser, samt hvad vi finder interessant at undersøge nærmere i sammenhæng med vores problemformulering.

Kodning af empirisk materiale

Kodning er et redskab eller en teknik, som kan hjælpe med at skabe orden og system i det empiriske materiale, som er kommet frem gennem vores interviews. Kodning er, hvor man opdeler sit materiale i bestemte sætninger/passager igennem labels eller temaer. I vores kodning vil vi først anvende den deduktive tilgang i gennemgangen af vores empiriske materiale. Gennem vores valgte teorier vil vi udvælge bestemte passager i det empiriske materiale, der kan analyseres og belyses ud fra vores valgte og gennemgåede teorier. Efterfølgende vil vi se på det empiriske materiale gennem den induktive tilgang for derved, at have muligheden for, at kunne udvælge en anden relevant teori i forhold til at belyse vores problemformulering yderligere (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussens. 203-205).

Teorivalg og anvendelse

I det følgende afsnit redegøres for de teorier vi vil anvende i vores deduktive tilgang i analysen af vores empiriske materiale. Senere i opgaven vil vi gennemgå vores valgte teorier i den induktive tilgang, vi har udvalgt i forhold til at kunne besvare vores problemformulering.

Vi vil anvende samskabelses begrebet, da dette er et fremtrædende begreb i New public Governance-styringsparadigmet. Baggrunden for at inddrage New Public Governance og samskabelses begrebet i vores projekt, er det øgede fokus på dette i samfundet. Men også da vi ud fra X-kommunes hjemmeside ser, at de gør brug af denne tilgang, hvorfor det er interessant at se på, om de får samskabt med borgerne. Ligeledes er det interessant at anvende den, da det fremgår i undersøgelsen fra STAR, at en del af borgerne ikke føler, at der er en klar plan med deres ressourceforløb, hvorfor det også er interessant at undersøge (Krogstrup, Møller, 2017, s. 150). Ved at anvende samskabelses begrebet og NPG, vil vi kunne få besvaret anden del af vores problemformulering, som lyder på, hvordan rådgiverne i X-kommune arbejder med sammenhæng i ressourceforløbene.

Som nævnt under problemfeltet, tager vi udgangspunkt i Aaron Antonovskys teori omkring *oplevelse af sammenhæng (OAS)*, ift. at opnå en forståelse for borgernes oplevelse af mening og sammenhæng i deres ressourceforløb (Olsen & Duus, 2016, s. 183). Vi vil ligeledes anvende Erik H. Eriksons teori omkring livsfaser og arbejdsidentitet. Dette da vi ser at Antonovsky's teori omkring OAS ikke kan stå alene ift. at besvare vores problemformulering. Derfor anvender vi Eriksons teori for at belyse, om det at have en arbejdsidentitet skaber sammenhæng for borgeren. Som beskrevet under de lovgivningsmæssige rammer for ressourceforløb, er hovedformålet med ressourceforløb at få borgerne tilbage til arbejdsmarkedet. Derfor vil vi anvende Eriksons teori som en indikator på, om de indsatser, borgerne får i deres ressourceforløb, giver dem en form for arbejdsidentitet og dermed skaber mening og sammenhæng for borgerne i deres ressourceforløb.

New Public Governance og samskabelse

I dette projekt mener vi, at det er væsentligt at komme ind på New Public Governance (NPG) tankegangen og samskabelse begrebet. Dette da vi som socialrådgivere skal sørge for, at inddrage

borgeren i egen sag og skabe mening med sagsforløbet. Når vi taler om samskabelse, er det relevant at nævne, at samskabelses begrebet udspringer af de to styringslogikker New Public Management (NPM) og NPG. Indenfor NPM er der i samskabelsen fokus på ressourceudnyttelse og effektivitetsoptimering. Dette betyder, at borgeren inddrages med det formål at skabe størst mulig effekt af ydelse. Det at borgeren involveres, benyttes til at frigive ressourcer og dermed reducere omkostninger for det offentlige. Ydermere vil borgerens involvering være medvirkende til at øge det offentlige kompetencer til at løse fremtidens udfordringer, samt til at håndtere borgerens komplekse problemstillinger. Hvis man i stedet benytter NPG tankegangen, forstås samskabelse i et empowerment perspektiv og man har dermed fokus på at styrke borgeren. Yderligere har man indenfor NPG et øget fokus på langsigtede effekter og outcome.

Ved at benytte NPG vil man som socialrådgiver opfatte borgeren som en ligeværdig partner og derved skabe mulighed for, at borgeren kan opnå en øget selvhjulpethed samt livskvalitet. Dette kan dog kun opnås ved, at tage udgangspunkt i borgerens eksisterende kompetencer og ressourcer (Mortensen, 2017, s. 4). NPM og NPG optræder ofte i en kombineret form og dermed er begge logikker vigtige elementer, når man arbejder med samskabelses begrebet.

Co-creation

Når vi taler om samskabelses begrebet, er det yderligere væsentligt at præcisere, hvor begrebet har sin oprindelse. Samskabelses begrebet udspringer fra den internationale litteraturs begreber co-producent og co-creation, som gør sig gældende i den offentlige samt private sektor. Begrebet Co-creation er oprindeligt fra den private sektor, hvor det blev brugt som en forretningsstrategi. Her var fokuset på eksterne relationer, deres oplevelser, relationer og vurderinger af et givent produkt. Når Co-creation anvendes i det offentlige rum, gøres dette ved at kombinere forskellige perspektiver, der har til formål at løse komplekse problemstillinger. Indenfor Co-creationprocesser inddrages relevante personer, såsom borgere og deres ideer og input til videre udviklingen af nye innovative ydelser og/eller produkter (Mortensen, 2017, s. 1). Co-creationprocessen er ofte det der kaldes en top-down forståelse, hvor det foregår på den enkelte organisations præmisser. En top-down forståelse bygger på, at man til at begynde med definerer et overordnet mål. Herefter deles målet op i et antal undermål, der hver især deles op i yderligere undermål indtil, man når ned til en detaljeringsgrad, der kan implementeres på en overskuelig måde. Derudover laver ledelsen reglerne og rammerne for at nå de ønskede mål. Det vil altså sige, at Co-

creationprocessen ofte foregår efter organisationens præmisser, hvor det er organisationen, der bestemmer, hvem der skal inddrages og hvordan de inddrages. Det er derudover også organisationen, der styrer, hvordan udefrakommende input skal anvendes, samt om det får en konsekvens for praksis (Mortensen, 2017, s. 1-2). I Co-creation forståelsen er det hensigten at danne et engagerede brugerfællesskab, dette betegnes som et *Community*. Dette *Community* består ofte af et fysisk, men også et online rum. I det fysiske rum er der f.eks. workshops, hvor organisationen og deltagerne kan integrere med hinanden. I det online rum foregår det ofte på en social digital platform, hvor deltagerne og organisationen integrerer online med hinanden. Disse *Communitys* er afhængig af, at brugerne er motiverede for at deltage, samt at der skal være en tillid mellem organisationen og deltagerne og at deltagerne får en oplevelse af, at de får et udbytte af Co-creationprocessen. I *Community* begrebet er der en innovationstankegang, hvor der er fokus på at skabe nye værdier. Der er desuden fokus på at løse komplekse problemer, samt af effektive borger-orienterede løsninger, der kan øge brugertilfredsheden (Mortensen, 2017, s. 2).

Co-production

Co-production begrebet stammer fra den offentlige sektor og handler om, hvordan civilsamfundet samt borgerne bliver inddraget i planlægningen og udførelsen af velfærdsydelser. Det, der defineres som kernen i Co-production begrebet, er *The potential relationship*, dette forstås som en relation mellem frontmedarbejderen og borgeren. I Co-production begrebet indgår disse to parter i et gensidigt og ligeværdigt samarbejde, hvor der er fokus på skabe velfærd sammen (Mortensen, 2017, s. 2). Co-production er ofte det, der kaldes for en bottom-up forståelse, hvor det er ledere, der skal skabe en forståelse. En bottom-up forståelse bygger på, at man begynder med en høj detaljeringsgrad, og så arbejder sig op til et overordnet mål. Grundtanken i dette er f.eks., at det er borgeren, der har det reelle overblik over hvad målet er og at den offentlige sektor ikke har et klart billede af dette. Det vil altså sige, at borgerne har en medbestemmelse i udviklingen af velfærd, og at målene ikke som i modsætning til top-down forståelsen, bliver besluttet af organisationens ledelse, da der er et mål om varige resultater (Mortensen, 2017, s. 3).

Til forskel fra Co-productions teoretiske definition, så kan det empirisk spores tilbage, at borgerne først forholdsvis sent bliver inddraget, dette indebærer, at fagpersonerne ofte kan få en mere aktiv og dominerende rolle (Mortensen, 2017, s. 2-3). Derudover er det heller ikke længere den offentlige sektors opgave at levere ydelserne til borgerne, men at facilitere og foranstalte processer. Her vil der være et

samarbejde mellem borgerne og det offentlige i at udvikle og skabe velfærd (Mortensen, 2017, s. 3). Der findes i litteraturen nogle forskellige kriterier for Co-production sammenhængen, hvor der sondres mellem frivillig og ufrivillig Co-production, her er der en uenighed om, hvilken rigtig form Co-production har. Den ufrivillige Co-production er den oprindelige form, her er borgeren en naturlig del af velfærdsydelser, borgeren bidrager med ressourcer og er en medskaber til velfærden. I den frivillige Co-production er det borgerne, der selv vælger at tiltræde velfærdsproduktionen (Mortensen, 2017, s. 3).

Aaron Antonovskys og oplevelse af sammenhæng

Det at skabe en sammenhæng for borgere på ressourceforløb er en væsentlig del af socialrådgiverens arbejde. Det er derfor vigtigt at de tiltag, man som socialrådgiver fremlægger for borgeren, giver mening. Dette b.l.a. for at fremme borgerens motivation for at være aktivt deltagende i sagsforløbet, hvilket kan være medvirkende til at fremme borgernes følelse af indflydelse og medansvar i egen sag. Som førnævnte STAR undersøgelse påpeger, er det i højere grad de borgere, der er motiverede for at deltage i deres ressourceforløb, som har en oplevelse af at blive inddraget i egen sag. Hvilket falder i tråd med, at borgerens motivation er af afgørende betydning for udfaldet af ressourceforløbet.

For at skabe en oplevelse af sammenhæng (OAS) mente den medicinske sociolog Aaron Antonovsky, at denne sammenhæng var at finde ud fra tre komponenter; *begribelighed, håndterbarhed og meningsfuldhed* (Antonovsky, 2004, s. 34). Han var af den opfattelse, at disse tre komponenter var medvirkende til at skabe den nødvendige modstandskraft til at kunne mestre sine livsbetingelser. Dermed lægger ens modstandskraft sig op af den enkeltes oplevelse af sammenhæng (Goli & Hansen, 2016, s. 534-535). For at undersøge hvilken betydning OAS havde, besluttede Antonovsky at interviewe 51 forskellige mennesker, som havde det til fælles, at de alle havde været udsat for et traume og på trods af dette havde klaret sig godt efterfølgende. Hovedtemaet for interviewene var, hvordan de medvirkende opfattede deres liv. Efter at have analyseret interviewene, delte Antonovsky deltagerne op i to grupper. Den ene gruppe bestod af 16 personer og var dem der havde en stærk OAS. I den anden gruppe placerede han 11 personer, som lå i den anden ende af skalaen. Herefter gennemlæste han de to gruppers interviews igen, for derved at finde frem til hvilke temaer, der gjorde sig gældende for de to forskellige grupper, samt for at finde mangler hos begge grupper. De tre temaer Antonovsky fandt frem til, blev til de ovennævnte tre komponenter (Antonovsky, 2004, s. 34).

Salutogenese

Udgangspunktet i Antonovskys tilgang var et fokus på *salutogenese* (Antonovsky, 2004, s. 30), hvilket betyder det sundhedsfremmende frem for det sygdomsfremmende. Han mente derfor, at man i stedet for at spørge "*Hvad forårsagede at en person blev ramt af sygdom?*" og dermed have fokus på stressfaktorer, i stedet skulle spørge "*Hvilke faktorer bidrager til i det mindste at bevare ens placering på kontinuet eller til at skabe bevægelse mod den sunde pol?*" da dette er med til at øge et fokus på mestningsressourcer.

Begribelighed

Indenfor den første komponent *begribelighed*, henvises der hertil, i hvilken udstrækning man opfatter de stimuli, man stilles overfor både i det indre og det ydre miljø. Dette betyder at den, der har en stærk oplevelse af begribelighed, forventer at de stimuli, personen møder i fremtiden, er forudsigelige. Ligeledes at de stimuli, der måtte komme som en overraskelse, kan passes ind i en sammenhæng og forklares (Antonovsky, 2004, s. 34-35).

Håndterbarhed

Denne komponent definerer Antonovsky, som den udstrækning i hvilken man opfatter de ressourcer, man har til rådighed. Disse er medvirkende til, at man kan mestre de krav, man møder i form af de stimuli, man udsættes for. Hvis man har en stærk oplevelse af håndterbarhed, vil man ikke føle, at man er et offer for samfundet eller føle sig uretfærdigt behandlet af livet (Antonovsky, 2004, s. 35-36).

Meningsfuldhed

Den sidste komponent betegner, i hvilket omfang ens situation synes at give mening. Hvilket ikke kun skal forstås i en kognitiv sammenhæng, men er i høj grad også følelsesmæssigt betinget. Antonovsky mente, at meningsfuldhed er en vigtig motiverende faktor i livet.

Antonovsky sammenfatter OAS og betydningen af de tre komponenter i følgende citat:

"Oplevelsen af sammenhæng er en global indstilling, der udtrykker den udstrækning, i hvilken man har en gennemgående, blivende, men også dynamisk følelse af tillid til, at (1) de stimuli, der kommer fra ens indre og ydre miljø, er strukturerede, forudsigelige og forståelige; (2) der står tilstrækkelige ressourcer

til rådighed for en til at klare de krav, disse stimuli stiller; og (3) disse krav er udfordringer, der er værd at engagere sig i” (Antonovsky, 2004, s. 37).

Med ovenstående citat, mente Antonovsky, at de tre komponenter var uløseligt forbundet. Dog var han af den opfattelse, at man ikke udelukkende ved hjælp af en stærk OAS, var i stand til at skabe en oplevelse af sammenhæng. Hertil tydeliggjorde Antonovsky, at man kunne befinde sig i en social rolle, der på trods af at skabe livsoplevelser præget af indre sammenhæng og balance, ikke gav mulighed for medbestemmelse, fordi ens potentiale blev ignoreret (Antonovsky, 2004, s. 38). Det at befinde sig i en sådan position, vil give den pågældende en høj score mht. komponenterne begribelighed og håndterbarhed, men en lav score når det kommer til meningsfuldhed.

Grænser

Ud fra dette introducerer Antonovsky grænsebegrebet, hvilket dækker over, at man ikke behøver at føle, at alt i ens liv er meget begribeligt, håndterbart og meningsfuldt for at være i besiddelse af en stærk OAS. Hertil er det afgørende, ifølge Antonovsky, at man har livsområder, som personen oplever som vigtige. Hvis dette ikke gør sig gældende, vil der imidlertid være en lille sandsynlighed for, at den pågældende person var omfattet af en stærk OAS. Antonovsky tydeliggør hans pointe i følgende citat:

Man finder måske ingen glæde i sit arbejde, i at holde hus, gå i skole eller tjene i hæren. Men hvis man er overbevist om, at ens arbejde er meningsfyldt, fordi man forsørger sin elskede familie, tager sig af sine børn, forbedrer sin karriere eller beskytter sit land, kan man alligevel have en stærk OAS (Antonovsky, 2004, s. 41).

Antonovsky påpeger, at en af de mest effektive måder, at bevare en stærk OAS på, kan være ved at have en fleksibel indstilling til, hvilke livsområder der opfattes som betydningsfulde. F.eks. hvis man oplever, at de krav et bestemt område stiller, begynder at være mindre begribelige eller håndterbare, kan man enten midlertidigt eller permanent gøre ens betydningsgrænser mindre. Derefter kan man forsøge at udvide sine grænser ved at opfatte nye livsområder og man kan derved styrke en stærk OAS.

Antonovsky giver et eksempel på denne fleksible indstilling, ved at holde dette op imod følgerne af at gå på pension. Personen der er i besiddelse af en stærk OAS, som går på pension, kan gradvist trække sig ud af arbejdsmarkedet og samtidig engagere sig i nye områder, f.eks. foreningsarbejde eller udfolde sin kreativitet (Antonovsky, 2004, s. 42). Derved erstatter pensionisten betydningen af det at være aktivt

deltagende på arbejdsmarked med nye betydningsfulde interesser og bevarer derigennem meningsfulde aspekter i sit liv.

Erik H. Eriksons livsfaseteori

Det at have kendskab til og viden omkring borgerens baggrund, miljø og sociale relationer er væsentligt for socialrådgiveren ift. at skabe en helhedsvurdering. Yderligere er dette kendskab med til, at vi som socialrådgivere får øje for de ressourcer og barrierer borgeren er i besiddelse af, for derved at have fokus på tiltag, der giver mening ift. borgerens livssituation. Vi finder det derfor relevant at inddrage teori omkring livsfaser, da dette kan være medvirkende til at undersøge, om der er en sammenhæng mellem borgere i X- Kommunes baggrund og deres nuværende livssituation i ressourceforløb. På baggrund af ovenstående finder vi det derfor relevant at inddrage udviklingspsykolog Erik H. Eriksons teori omhandler livsfaser. Erikson lagde vægt på miljøets afgørende betydning for udviklingen af identiteten og var af den opfattelse, at identiteten udvikler sig igennem hele livet. Erikson anså mennesket, som værende både et individuelt og kollektivt væsen. I bogen *"Identitet, ungdom og kriser"*, beskriver Erikson identitetens dimissioner i følgende citat:

"[...]en proces, som er lokaliseret i individets inderste, men samtidig i centrum af dets gruppes kultur, en proces, som rent faktisk etablerer disse to identiteters identitet" (Erikson, 1992, s. 20).

Dermed mente Erikson, at identiteten skabes, der hvor individ, gruppe og samfund sammenkobles til én identitet. Yderligere tydeliggøres det, at Erikson anså identiteten som værende en proces, dette da identiteten er livslang og foranderlig.

Ifølge Erikson er denne livslange proces med til at forbinde barndommen med voksenlivet. Dog vil der i processen forekomme en identitetsmæssig kulmination, idet den unge står mellem barndommens identificeringer og voksenlivets roller og muligheder, hvilket medfører at den unge skal finde sit eget identitetsmæssige ståsted. Eriksons udviklede i den forbindelse sin livsfaseteori, som indebar otte eksistentielle kriser, som individet skal løse for at blive i stand til, at gå fuldt og helt ind i de efterfølgende faser. (Hviid, Jacobsen, Olsen Brødslev & Lausen, 2013, s. 218).

Eriksons otte kriser, indebar følgende:

1. *fra spædbarnsalderens grundlæggende tillid versus grundlæggende mistillid skabes håb*
2. *fra tidlige barndoms autonomi versus skam og tvivl skabes vilje*
3. *fra legealderens initiativ versus skyld skabes målbevidsthed*
4. *fra skolealderens driftighed versus mindreværd skabes kompetence*
5. *fra ungdommens identitet versus identitetsforvirring skabes troskab*
6. *fra den tidlige voksenalderes intimitet versus isolation skabes kærlighed*
7. *fra voksenalderes såkaldte generativitet (skabelse) versus stagnation skabes omsorg*
8. *fra alderdommens integritet versus fortvivlelse skabes visdom* (Hviid, Jacobsen, Olsen Brødslev & Lausen, 2013, s. 218).

Ifølge Erikson er den mest betydningsfulde krise i de otte faser spædbarnets kamp for at opnå en basal følelse af tillid til den omkringliggende verden. Dermed er omsorgspersonernes evne til at udvise følsomhed overfor barnets behov essentielle for menneskets mulighed for senere at føle sig ”rigtig” og være en del af det sociale fællesskab. På trods af at Erikson anså identitetsdannelsen som en livslang proces, mente han dog, at ungdomsfasen havde en særlig betydning, da barndommen her, som nævnt, skal forbindes med voksenlivet og dermed skal den unge træffe nogle vigtige valg ift. sin identitet.

Psykosocialt moratorium

For at sikre at den unge får et frirum til selvstændigt at danne sin identitet, benyttede Erikson begrebet ”psykosocialt moratorium”, som indebar en periode hvor den unge sikredes et frirum. Dette på baggrund af den unges egen personlighed, egne talenter og blandt de fremtidsmuligheder som samfundet stiller til rådighed (Hviid, Jacobsen, Olsen Brødslev & Lausen, 2013, s. 219).

Noget helt afgørende ift. moratorium er, at den unge her får muligheden for at eksperimentere med roller, hvor den unge kan afprøve forskellige identiteter. Ydermere vil samfundets måde at møde den unge på i form af gensvar og anerkendelse være af afgørende betydning for den unges identitetsdannelse og for om den unge oplever processen som meningsfuld (Erikson, 1992, s. 149-150). Denne anerkendelse udgør en uundværlig støtte for egoet i relation til de opgaver, der er forbundet med det at

blive voksen. Det at unge kan have brug for et frirum til at finde deres identitet og måske tage et år eller mere fri til processen, betragtes af nogle som useriøst og har i nogle henseender fået tilnavnet ”fjumreår”.

Dog mente Erikson, at samfundet så anderledes på disse frirum, hvis moratoriet indebar, at den unge havde psykiske udfordringer, der krævede behandling. Dette da man fra samfundets side var bange for, at den unge ville få en standart og mekanisk behandling. Hertil er det væsentligt at nævne, at den diagnose man får tildelt under det psykosociale moratorium, er af største betydning for identitetsdannelse. Hvilket skyldes, at den unge alt for tidligt finder en form og gror fast i den, fordi omstændighederne eller myndighederne, har sat den unge fast i en bestemt rolle (Erikson, 1992, s. 151).

Yderligere mente Erikson, at den unges valg igennem opvæksten i mindre eller større grad vil være påvirket af den unges miljø samt tidligere essentielle kriser. Dette da ungdommens identitetsdannelse opstår på baggrund af den unges barndomserfaringer. Som eksempel på dette beskriver Erikson, at forskellige former for omsorgssvigt i den tidlige barndom, som har medført en mistillid, kan vise sig senere i form af manglende tillid og selvtillid til at afprøve forskellige roller og derved finde frem til ens egen identitet (Hviid et al, 2013, s. 218-9).

Arbejdsidentitet

I forbindelse med denne mistillid kan den unge måske have svært ved at indtage arbejdsmarkedet og dermed afprøve forskellige roller indenfor dette felt.

Arbejdsidentiteten kan betegnes som en central del af identiteten, derfor træder arbejdsidentiteten ofte i forgrunden, når vi taler om vores identitet. Undersøgelser på området har påvist, at voksne oftere bliver karakteriseret ved deres arbejde fremfor f.eks. deres politiske overbevisninger, livsstil eller religion. Derved har arbejdsidentiteten en førende position i det voksne menneskes identitetsprojekt, hvorfor Erikson tillagde arbejdsmæssige valg og tilknytning stor betydning i hans identitetsteori.

Ifølge Erikson er en manglende tilknytning til arbejdsmarkedet forstyrrende i overgangen til voksenlivet. Ydermere mente Erikson, at vores samfund kan være med til at gøre identitetsudviklingsprocessen udfordrende og stressende, grundet de komplicerede og dynamiske forhold, der kan optræde under denne proces (Goli & Hansen, 2016, s. 484- 485).

Udvælgelse af teoretisk perspektiv

Det induktive perspektiv har, som nævnt, medført at vi kan åbne op for andre relevante temaer og analysere disse på baggrund af nye teorier, som vi har beskrevet i vores metodeafsnit.

I vores kodning af det empiriske materiale blev temaet *Anerkendelse* synliggjort, efter endte interviews med borgere og især rådgiver og fagkonsulent. Dette da vi har fået oplyst, at man arbejder ud fra en anerkendende tilgang i X-kommune og derfor lægger meget vægt på denne tilgang. Yderligere blev det tydeligt i borger interviewene, at de følte sig set og anerkendt af deres rådgivere. Dette kom bl.a. til udtryk ved at begge borgere beskrev en oplevelse af, at føle sig forstået og lyttet til af deres rådgivere. Vi finder det derfor relevant, at inddrage Axel Honneths teori omkring anerkendelse, for derved at se nærmere på, hvordan X-kommune anvender denne tilgang ift. deres borgere og hvordan borgerne oplever anerkendelse. Vi finder samtidig anerkendelsesbegrebet relevant ift. at kunne besvare vores problemformulering. Dette da det ses gennem vores interview, at X-kommunes tilgang til borgerne ikke udelukkende går på samskabelses-begrebet, men at de også arbejder anerkendende ift. til at skabe sammenhæng i borgernes ressourceforløb.

Ligeledes blev vi gennem vores kodning opmærksomme på, at Eriksons teori omkring livsfaser ikke var så relevant ift. besvarelsen af vores problemformulering. Dette på trods af at vi bl.a. har udarbejdet interviewguiden ud fra Eriksons teori omkring livsfaser. Vi kunne se, at vi ikke fik de udtalelser, som kan anvendes ift. besvarelsen af problemformuleringen. Vi så dog, at Eriksons teori omkring arbejdsidentitet har stor relevans ift. opgaven og problemformuleringen, hvorfor vi i analysen ikke kommer ind på borgernes livsfaser, men i stedet vil gå i dybden med betydningen af det at have en arbejdsidentitet. Samt samfundets syn og de værdier samfundet tillægger det at have et arbejde, og derigennem en arbejdsidentitet.

Axel Honneths Anerkendelsesteori

Vi vil i dette afsnit præsentere Axel Honneths anerkendelsesteori. Vi finder det relevant at anvende denne teori, da anerkendelse, ifølge Honneth, er en vigtig forudsætning for at individet kan udvikle en personlig identitet og derfor vil en fuld identitet afhænge af anerkendelse fra omverdenen. Derudover tolker Honneth kampen om anerkendelse som et forsøg på at danne gensidige anerkendelsesrelationer (Honneth, 2006, s. 7-8).

Honneth er desuden af den opfattelse, at de anerkendelsesrelationer individet i forvejen har skabt til sine medmennesker altid vil kunne udvikles til et nyt idealiseret niveau for anerkendelse, hvis dette er muligt (Honneth, 2006, s. 9).

Honneths anerkendelsesteori er ikke afgrænset til kun ét perspektiv indenfor identitetsteori, men den omfatter også fundamentale dynamiske konflikter, som er med til at udøve udviklingen i samfundet samt betingelserne for at skabe en basal stabilitet. I følgende citat beskriver Honneth hvordan individet kan opnå medlemskab i samfundet:

”Individer kan kun blive medlemmer af samfundet ved at de, via oplevelsen af gensidig anerkendelse kan udvikle en bevidsthed om, hvorledes rettigheder [...] og pligter er gensidigt forbundne. På denne måde bliver anerkendelse tostrengt: På den ene side afhænger individuelle muligheder for et positivt selvforhold af betingelser, som er sociale i deres karakter, idet de er i overensstemmelse med normativt regulerede former for gensidig anerkendelse; på den anden side afhænger et givet samfunds succes af dets evne til at organisere anerkendelsesrelationerne på en måde, der tillader den individuelle udvikling af disse positive relationer til selvet” (Honneth, 2006, s.10-11).

Det ses derfor som væsentligt, at individet er opmærksom på sine rettigheder og pligter, for at tage del i det samfund de lever i. Det ses derudover, at individets anerkendelse er betinget af to omstændigheder: Den første er, at et individs positive forhold til sig selv afhænger af, om individet formår at være social med sine medmennesker, da en gensidig anerkendelse ellers ikke vil kunne opnås. Den sidste er, at individet skal have plads til at udvikle sine positive relationer til sig selv, dette kan afspejles ved om der er succes i samfundet eller ej.

Her mener Honneth især, at de samfundsmæssige og sociale betingelser har en indflydelse på, om et individ formår at udvikle en positiv selvudvikling. Det ser Honneth desuden også som en universel rettighed i samfundet, som er en vigtig forudsætning for, at alle kan se sig selv som en ligeværdig person, en der indgår i jævnbyrdige relationer samt føler sig som en del af samfundet. Derfor ses det som vigtigt, at samfundet kan inddrage samt give plads til forskellige værdihorisonter, præsentationer og færdigheder (Honneht, 2006, s. 13).

I Honneths anerkendelsesteori er der 3 former for anerkendelsessfære. Vi har valgt ikke at gå i dybden med den private sfære, da vores valgte problemstilling ikke omhandler relationer til familie og venner,

ligesom besvarelsene fra vores interviews heller ikke lægger op til, at vi går i dybden med denne sfære. Vi har derfor valgt kun, at gå i dybden med den retslige sfære og den solidariske sfære.

De forskellige former for anerkendelse

I dette afsnit vil vi uddybe Honneths to anerkendelsessfærer, den retslige sfære og den solidariske sfære, som vi vil anvende i vores analyse af det empiriske materiale.

Den retslige sfære

I den retslige sfære mener Honneth, at anerkendelsen som individet opnår, er den almene respekt, som gives i form af elementære og lovmæssige rettigheder, der er baseret på individets borgerskab. Individet er her i besiddelse af anerkendelse ved at være en del af samfundet. Dette giver individet nogle lovsikrede og universelle rettigheder. Disse rettigheder er med til at give individet nogle væsentlige muligheder for at blive et selvstændigt og et uafhængigt individ. Individet vil dermed opnå *selvrespekt*, da det kan opleve sig selv som en ligeværdig del af samfundet. Det skal dog siges, at individet godt kan have selvrespekt, selvom individet ikke har adgang til rettigheder. Honneth mener dog, at det kun er muligt at opnå den højeste form for *selvrespekt*, når individet bliver anerkendt som et selvstændigt retsvæsen (Honneth, 2006, s. 12). Derudover er det vigtigt, at individet anerkender, at de resterende medlemmer af samfundet, også har rettigheder. Honneth mener at individet uden denne forståelse, ikke kan se sig selv som en retsperson (Honneth, 2006, s. 147).

Den solidariske sfære

I den solidariske sfære mener Honneth, at det er i forhold til individets relationer til en gruppe i fællesskabet eller samfundet. I fællesskabet bliver individet anerkendt for sine karakteristiske egenskaber, og vil derfor indgå i gruppens solidaritet. I gruppen vil individet kunne bidrage positivt til den inddeling, som der eksisterer i gruppen, fællesskabet eller samfundet. Individet vil altså her blive anerkendt for at bidrage til en genoprettelse i samfundet ved at videreføre fællesskabet. Denne solidaritet som individet kan føle sker via fællesskabet, hvor lignende værdier og normer deles, dette er med til at give individet et grundlæggende *selvværd*. Her vil individet føle sig socialt påskønnet og værdsat i fællesskabet (Honneth, 2006, s. 12). Det er derudover vigtigt, at individet lærer at anerkende de andres egenskaber samt muligheder. Dette er vigtigt da disse har en ligeså stor mening for fællesskabet som individets egne. Derfor skal der være en indbyrdes anerkendelse, hvor der gensidigt tages del i

hinandens forskellige typer af levevis, og dette betegner Honneth som *symmetrisk værdsættelsesmekanisme*. Honneth mener, at der kun på den måde kan opnås fælles mål, da det kræver at individerne viser omsorg for hinandens forskellige egenskaber (Honneth, 2006, s. 172-173).

Krænkelser ved manglende anerkendelse

Ifølge Honneth kan man opleve krænkelser i alle tre sfærer. Vi vil derfor ligeledes komme ind på krænkelser i den retslige sfære, samt den solidariske sfære.

Ifølge Honneth kan et individ være i risiko for at miste sit eget positive selvbillede, hvis personen ikke opnår anerkendelse eller får en "*følelsesmæssig opmærksomhed, kognitiv respekt og social agtelse*" (Honneth, 2006, s. 13). Dette ses som væsentlige faktorer i et individs udvikling og derfor kan det være problematisk, hvis individet ikke oplever anerkendelse eller en oplevelse af de andre faktorer. Individet kan derudover også, ifølge Honneth, miste sit eget positive selvbillede ved at opleve en krænkelser eller en ydmygelse.

Ifølge Honneth kan hver anerkendelsesform forekomme med forskellige former for moralske krænkelser. Dette udgør en sammenhæng mellem moral og anerkendelse, hvor de moralske krænkelser forekommer ved, at individet er blevet frataget eller er blevet nægtet anerkendelse (Honneth, 2006, s. 13). Dog kan individet få dele af sin tabte selvrespekt tilbage ved f.eks. at deltage aktivt i politiske demonstrationer, hvor man demonstrerer den egenskab, der er blevet krænket. Individet skal ifølge Honneth ikke kæmpe alene, da det skal være en kollektiv handling. Derudover kan denne gruppe desuden forstærke hinandens selvrespekt ved indbyrdes at værdsætte hinanden i den solidariske sfære (Honneth, 2006, s. 211-212).

Den første krænkelserform er den retslige krænkelser. Ifølge Honneth kan man opleve krænkelser i denne sfære, hvis man udelukkes fra retslige rettigheder i samfundet (Honneth, 2006, s. 177). Dette vil altså sige, at individet kan opleve en krænkelser, hvis det udelukkes fra disse bestemte rettigheder, f.eks. retten til at være på lige fod med andre i samfundet eller retten til en rettergang, hvis individet har begået en forbrydelse. Det at individet bliver udelukket, kan være med til at skade eller ødelægge individets *selvrespekt* (Honneth, 2006, s. 177-178).

Den sidste krænkelserform er den solidariske krænkelser. I denne sfære kan man ifølge Honneth opleve en krænkelser, hvis ét eller flere individer fra fællesskabet bliver krænket eller ydmyget pga. deres

levevis eller selvrealiserings former. En tilpasning af en bestemt selvrealiserings form kan dog betyde, at individerne ikke kan sætte deres levemåde i relation til noget, der kan have en positiv betydning for fællesskabet. Denne krænkelserform kan derfor medvirke til, at individet ikke føler et *selvværd*, og derfor kan individet få en følelse af, at det kan være svært som ét individ at bidrage til en gennemførelse af de mål, der er indgået i fællesskabet (Honneth, 2006, s.179).

Analyse

I følgende afsnit vil vi analysere vores gennemførte interviews, der er transskriberet på bilag 2. Vores interviews består i alt af fire informanter, hvoraf de to er borger interviews og de to sidste er ekspertinterviews, af en rådgiver og en fagkonsulent fra Jobcenteret i X-kommune. Borger interviewene består af Anders og Belinda, der begge modtager ressourceforløb. Hertil består rådgiver interviewet af Niels, der er sagsbehandler på X-kommunes Jobcenter, som Belinda og Anders er tilknyttet. Fagkonsulenten er ligeledes tilknyttet X-kommunes Jobcenter og har en faglig viden omkring borgere i ressourceforløb. Vi vil i følgende afsnit komme nærmere ind på de fire interviews, efterhånden som vi får analyseret udsagnene ud fra vores valgte teorier. Vi har valgt at opdele analysen inden for de to dele, som vores problemformulering består af. Dette for at kunne danne et overblik og besvare vores problemformulering. Afslutningsvist vil vi komme med en konklusion på vores analyse.

Hvordan arbejder rådgiverne i X-kommune med at skabe sammenhæng i borgernes ressourceforløb?

Vi vil i denne del af analysen, komme ind på anden del af vores problemformulering, som handler om X-kommunes tilgang til borgerne og herunder analysere, hvordan rådgiverne i kommunen arbejder med at skabe sammenhæng i borgernes ressourceforløb. Vi har valgt først at gå i dybden med anden del af vores problemformulering, da vi derigennem får en viden omkring kommunens tilgang til borgerne. Dette gør det muligt for os bagefter at kunne sammenligne, hvordan borgerne oplever denne tilgang og om det skaber sammenhæng for borgernes ressourceforløb. Først vil vi dog starte ud med at præsentere vores to ekspertinterviews bestående af en fagkonsulent og en rådgiver fra X-kommune.

Præsentation af Fagkonsulenten:

Vores ene ekspertinterview blev afholdt med Fagkonsulenten for afdelingen i Jobcenteret, der varetager opgaverne for borgerne i ressourceforløb, der er i alderen 18-29 år og som er uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Fagkonsulenten oplyser, at hun ikke har en funktion som sagsbehandler i kommunen, hvorfor vi ser at hendes udtalelser er på ledelsesniveau i kommunen. Dette også da Fagkonsulenten oplyser, at hendes arbejdsopgaver består i at sparre med og vejlede de andre rådgivere på Jobcentret omkring lovgivningen, fagligheden og tilgangene i kommunen. Fagkonsulenten oplyser også, at hun er en del af rehabiliteringsteamet i X-kommunen og derfor er med til at lave indstillingerne til borgerne.

Præsentation af rådgiver Niels:

Vores andet ekspertinterview blev afholdt med Niels, som er rådgiver på afdelingen i Jobcenteret, der varetager opgaverne for borgerne i ressourceforløb, der er i alderen 18-29 år og som er uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Niels udtaler, at han udover at arbejde med målgruppen, også arbejder med borgere på uddannelseshjælp jf. LAB §2 nr. 12 og nr. 13. Vi ser derfor, at Niels' udtalelser vil være på frontmedarbejder niveau, og han vil derfor kunne udtale sig om, hvordan de tilgange, kommunen har, udformes i praksis.

Sammenhæng med fokus på færre rådgiverskift

I interviewet med Fagkonsulenten har vi fået belyst, hvilken tilgang X-kommune benytter ift. at skabe en sammenhæng for borgerne i deres ressourceforløb, hvilket uddybes i følgende citat:

“øhh jamen de (red: rådgivere) fleste har jo været på den her coach uddannelse ud fra systemisk og anerkendende tilgang øh, og ellers så er det med at inddrage borgeren og det er meget individuelt hvad, altså vi kigger på hvad den enkelte borger har brug for og så har vi jo også den her øh, tilgang med at vi øh altså en hånd på borgeren, som vi kalder det, du ved jo meget af det, nu skal jeg også huske at i ikke ved det, men altså at modsat mange andre kommuner, så forsøger vi og fastholde altså undgå, at borgeren har sagsbehandler skifte, så har man været på uddannelseshjælp og får ressourceforløb så beholder man den samme sagsbehandler og det er også den sagsbehandler der er virksomhedskonsulent og tit også mentor. Øh så det prøver vi sådan for at give en sammenhængende indsats, så folk ikke skal forholde sig til så mange forskellige mennesker“ (Fagkonsulenten, s. 4).

Ud fra citatet ses det, at kommunen forsøger at skabe en sammenhæng for borgerne ved, at der er få eller ingen skift af rådgivere, også i overgangen mellem forskellige ydelser. Fagkonsulenten betegner denne tilgang som “en hånd på borgeren”, hvor sagsbehandlerne bl.a. har flere roller, såsom mentor og virksomhedskonsulent, for at undgå at borgeren skal forholde sig til forskellige mennesker. Ligeledes har de fleste af sagsbehandlerne været på en coach-uddannelse, hvor kommunen derigennem sikrer, at rådgiverne har fagligheden til at kunne arbejde med den anerkendende tilgang, som kommunen også har til borgerne.

Den måde vi i opgaven har valgt at se sammenhæng på, er via Antonovskys tre komponenter: mening, begribelig og håndterbarhed, der alle udgør en forudsætning for oplevelsen af sammenhæng. I forlængelse af disse komponenter taler Antonovsky også om salutogenese, hvor vi vil analysere, om X-kommune har fokus på det sundhedsfremmende frem for det sygdomsfremmende i tilgangen til borgerne. For at finde ud af dette, vil vi igen inddrage Fagkonsulentens udtalelser omkring X-kommunens tilgang til borgerne fra målgruppen:

“[...] og ellers så er det med at inddrage borgeren og det er meget individuelt hvad, altså vi kigger på hvad den enkelte borger har brug for[.]” (Fagkonsulenten, s. 4).

Fagkonsulenten beskriver, hvordan man i X-kommune forsøger at se på, hvad den enkelte borger har brug for. Altså at man i kommunen ikke ser på borgernes problematikker, men på det der kan fremme borgernes sundhed. Da vi spørger ind til, hvilke ressourcer og barrierer Fagkonsulenten ser ved borgerne i målgruppen, svarer hun følgende:

“ja, også fordi det er meget individuelt tænker jeg, hvad de har af ressourcer og barrierer. Men altså helt klart i det øjeblik man vurderer at de er i målgruppen for ressourceforløb, så har man også vurderet at de har nogle udviklingsmuligheder, at der er noget der kan arbejdes videre på. Øhh, men igen vil det jo være individuelt fra borger til borger hvad det er øh men det skal være noget øh der kom sådan en stramning sidste år så, det skal være noget ift. arbejde eller uddannelse vi kan ja udvikle på” (Fagkonsulenten, s. 5).

Det at Fagkonsulenten udtaler, at når borgerne er vurderet i målgruppen for ressourceforløb, er der udviklingsmuligheder, ses det igen at X-kommune i deres tilgang til borgerne har fokus på det sundhedsfremmende. Det ses også, at den stramning som Fagkonsulenten henviser til, er stramningen af

lovgivningen omkring bevilling af ressourceforløb, der kom i 2018. Som vi har beskrevet under afsnittet de *“lovgivningsmæssige rammer for ressourceforløb”*, så skal borgeren have en udviklingsmulighed i deres arbejdsevne, for at kunne få bevilliget ressourceforløb jf. LAB § 68a stk. 2. Det ses, at denne præcisering/stramning, har været med til at flytte fokusset på borgernes ressourceforløb fra det sygdomsfremmende til det sundhedsfremmende. Det ses, at der i de første bemærkninger til lovforslaget ved oprettelse af ressourceforløb i 2013 var fokus på det mere sygdomsfremmende ved ressourceforløbene. Dette da der i bemærkningerne blev beskrevet, at borgerne ville kunne få bevilliget et ressourceforløb:

“når det er overvejende sandsynligt, at de i fravær af en særlig indsats vil ende med at få tilkendt førtidspension” jf. L53 2012-13, alm. bem. pkt. 2.1.5.2.

Dette vil altså sige, at med præciseringen af bevilling for ressourceforløb i 2018, er der med lovgivningen kommet et større fokus på det sundhedsfremmende i ressourceforløb end på det sygdomsfremmende. Dette fokus ses også gældende i X-kommunes tilgang til borgerne i ressourceforløb.

Antonovskys teori om begribelighed handler i denne opgave om, at borgerne skal have forudsigelighed i deres ressourceforløb, for at kunne begribe det. Ved at X-kommune forsøger at give borgerne færre rådgiverskift gennem tilgangen *“en hånd på borgeren”*, er dette med til at skabe forudsigelighed for borgerne. Dette da borgerne ikke skal forholde sig til flere mennesker, eller fortælle deres historie til en ny rådgiver ved hvert skift. Som beskrevet tidligere, er kommunerne bureaukratisk organiseret, hvor kritikken hertil går på at det kan forlænge sagsbehandlingstiden (Bømler, 2015, s. 40-41). Dette da borgerne skal igennem flere led i organisationen og har skift af sagsbehandlere, inden de når ind til kernen af deres problematikker (Bømler, 2015, s. 33). Ligeledes kan den bureaukratiske organisationsform være med til at hæmme helhedssynet i socialt arbejde, da sagsbehandlerne ikke har indsigt i de arbejdsopgaver, som ligger uden for deres område (Bømler, 2015, s. 40-41). Dog ses den bureaukratiske organisationsform også som noget positivt, idet den kan skabe øget retssikkerhed og ligebehandling af borgerne gennem regelstyringen. Ligeledes skaber denne organisationsform tryghed for sagsbehandlerne bl.a. pga. øget retssikkerhed. På den anden side, så skaber regelstyringen en mindre fleksibilitet i sagsbehandlingen, hvor der i højere grad bliver brugt generelle løsninger for borgerne (Bømler, 2015, s. 41). Det at X-kommune forsøger at have så få rådgiver skift som muligt, er med til at mindske borgernes sagsbehandlingstid, dertil at mindske de problematikker der kan forekomme ved en

bureaukratisk organisationsform. I forlængelse af dette har rådgiverne i kommunen flere roller, såsom mentor og virksomhedskonsulent. Hvorfor rådgiverne vil komme til at kende den enkelte borgers ressourcer og barrierer mere helhedsorienteret, da de er sammen med borgeren i andre funktioner end udelukkende som sagsbehandler. Dermed vil rådgiverne i X-kommune i samarbejde med borgerne, kunne pege på de ressourcer borgerne har og dermed støtte borgerne i at skabe håndterbarhed ift. ressourceforløbene. Håndterbarhed er medvirkende til, at borgerne kan mestre de krav, de møder, bl.a. i deres ressourceforløb. Ligeledes, som gennemgået, er håndterbarhed en nødvendig komponent for, at borgerne oplever sammenhæng i deres ressourceforløbet.

Anerkendelse i tilgangen til borgerne

I følgende citat fortæller rådgiver Niels om, hvordan man allerede i rehabiliteringsteamet forsøger at inddrage borgeren og dennes ønsker til ressourceforløbet. Dette er både for at overholde lovgivningen, men også for at skabe mening i borgernes ressourceforløb ved at inddrage dem.

“Jamen, det er meget den anerkendende tilgang vi har. Vi vil også gerne have at borgerne tager ejerskab i den plan vi laver. Vi laver planen sammen med borgeren. Og dette prøver man allerede på i rehabiliteringsteamet, i mødet med borgeren, virkelig at inddrage borgeren: Hvad kan gøres, for at du kan komme videre ud i uddannelsessystemet[...]” (Rådgiver Niels, s. 32).

I forlængelse af samme citat udtaler Niels også, at man forsøger at arbejde helhedsorienteret og efter hvad der giver mening for borgeren, hvilket ifølge Antonovsky er en vigtig motiverende faktor. Dette gør man bl.a. ved, at man i udarbejdelsen af indsatsplanen ikke kun ser på beskæftigelsesrettede indsatser, men også på indsatser efter andre lovgivninger, som også kunne give mening for borgerne. Ligesom Fagkonsulenten nævner Niels i citatet ovenover også den anerkendende tilgang til borgerne.

Ud fra Honneths anerkendelsesteori og ud fra samskabelses begrebet ses det, at borgerne skal have anerkendelse for at kunne samskabe. Herigennem vil individet opnå anerkendelse og dermed opnå selvrespekt og selvværd.

“ (citat fortsat) Vi prøver virkelig at bringe alt i spil, lige fra de indsatser vi kan lave her i arbejdsmarkedet og de indsatser som vi kan lave efter serviceloven og sociallovgivningen. Og så tror vi på borgeren, selvom at de har tusind diagnoser og alt muligt, men stadig tro på at der er håb” (Rådgiver Niels, s. 32).

Niels udtaler, at “vi tror på borgeren”, hvilket viser anerkendelse i borgerens solidariske sfære. For at blive anerkendt i denne sfære kræver det, at borgerne føler de bliver anerkendt for deres egenskaber, hvilket vil medføre, at de bidrager til fællesskabet. Det ses, at rådgiveren tror på borgerne på trods af deres mange diagnoser og at de formår at bringe deres ressourcer i spil, hvilket er medvirkende til, at rådgiverne giver borgerne anerkendelse i denne sfære. Yderligere, ud fra hvad Niels fortæller, ses det, at X-kommune gør brug af co-creation i deres tilgang til samskabelse med borgeren, hvilket tydeliggøres i nedenstående citat:

“Øh ja, vi har faktisk sådan en drejebog [...] Hvor der står hvad vi lige skal tale med borgeren om, før at de skal til mødet. Og sådan i praksis der er det meget det her med, at sørge for at de ikke får et chok, når de kommer ind og der sidder 7-8 mennesker, som de skal sidde overfor. Så lige, jeg plejer altid, faktisk op til flere gange, lige at fortælle hvem er der, som sidder derinde, og det ikke er noget som de skal være nervøse for [...] Så plejer vi selvfølgelig også at lave rehabiliteringsplanens forberedende del, og der kommer man også ind på fremtidsønsker [...] At det også er vigtig, at de selv sætter ord på hvad det er de ønsker. Eventuelt også hvad der kan hjælpe på, at de opnår de mål de har. At de lige gør sig nogle tanker omkring det inden. Ud over det vi har talt om i den forberedende del. Det er sådan lidt for at klæde dem på mentalt, og så fortæller jeg dem også lidt om processen efter mødet. Hvad der kommer til at ske der, og det kun er en indstilling og at afgørelsen først bliver truffet noget tid efter. Hvor at afgørelsen måske ikke altid hænger sammen med indstillingen, det er ikke altid til at vide. Jeg informerer dem også om at det kan være godt at have en bisidder med, da det er godt at have en ekstra med til at lytte, men også at støtte inde til mødet” (Rådgiver Niels, s. 33).

Ved at rådgiverne kommer ind på borgernes ønsker for fremtiden, bliver borgerne anerkendt i deres retslige sfære. Det at Niels fortæller, at det er vigtigt at borgerne selv sætter ord på deres fremtidsønsker, fortæller os, at han gør brug af co-creation med borgerne. Dette da borgerne bliver inddraget og her får mulighed for selv at komme med input, men på kommunens præmisser. Ud fra det Niels fortæller i interviewet, så har X-kommune en drejebog, hvor der står konkret, hvad de skal oplyse borgerne om, inden de skal til mødet med rehabiliteringsteamet, hvor der her også ses co-creation. Niels fortæller derudover, at han plejer at fortælle borgerne op til flere gange, hvem der er tilstede og at det ikke er noget, som de skal være nervøse for. Derfor mener vi, at borgernes retslige sfære ikke er blevet krænket, men i stedet anerkendt, da rådgiveren overholder borgernes retslige rettigheder jf. Retssikkerhedslovens

(RLS) § 4, som giver borgeren ret til at være en del af egen sag. Ligeledes informerer rådgiveren også borgerne om, at de har ret til en bisidder, hvor borgerne igen bliver anerkendt i deres retslige sfære. Det vil altså sige, at borgerne, ifølge Honneth, har opnået anerkendelse i den retslige sfære, da de bliver anerkendt for deres rettigheder, såsom at de er en del af deres sag og ikke bliver ekskluderet i sagsforløbet. Dette hænger også sammen med samskabelses- og co-creation begrebet, da dette handler om at inddrage borgerne i udviklingen. Dette udleder vi bl.a. af Niels nedenstående udtalelse:

“Jeg har faktisk aldrig mødt noget modstand. Jeg tror, at det hænger sammen med borgerinddragelsen vi har på selve rehabiliteringsmødet [...]” (Rådgiver Niels, s. 34).

Vi er dog kritiske over for denne udtalelse, da det virker usandsynligt, at der ikke er opstået en konflikt mellem ham og en borger. Dette tænker vi især, da man som myndighedsrådgiver til tider vil skulle tage beslutninger i forhold til lovgivningen, der ikke altid stemmer overens med borgernes ønsker. Dog udleder vi, at det Niels mener med sin udtalelse, er at han og borgeren altid er nået til enighed om et fælles mål i ressourceforløbene. Det at Niels ikke har oplevet modstand fra borgerne, kan samtidig hænge sammen med, at borgerne har en oplevelse af at blive anerkendt ift. at blive inddraget i sagsforløbet forud for rehabiliteringsmødet. Hvorfor vi udleder, at de konflikter, som Niels har oplevet med borgeren, har været på første trin “uoverensstemmelse” i konflikttrappen, hvilket som udgangspunkt ikke er et problem, men nærmere en angivelse af at parterne ser forskelligt på en sag eller har forskellige interesser. Hvis konflikterne ikke overvindes, kan det føre til næste trin i konflikttrappen og en optrapning i konflikten (Hermansen, Løw & Petersen, 2013, s. 181). Hvorfor vi ser, at Niels ikke har oplevet konflikterne som en modstand. Ydermere er vi af den opfattelse, at den manglende modstand kan bunde i, at borgerne oplever, at der er en mening med processen ift. deres ressourceforløb og derfor er samarbejdsvillige.

Lovgivningen ift. tilgangen til borgerne

Som nævnt er ressourceforløbene blevet kritiseret for at være meningsløse, hvor vi vil se på, om X-kommune også er med til at fremme dette syn på ressourceforløb, dog ud fra ovenstående ses dette ikke gældende på nuværende tidspunkt. Dog udtaler Fagkonsulenten, at Jobcenteret havde en gennemgang af deres ressourceforløbs sager sidste år, da der kom en præcisering i lovgivningen for bevillingen af ressourceforløb:

“[...] øhh og det vil sige at nogle gange så lavede vi et ressourceforløb, hvor det egentligt mere handlede om og få en bedre livskvalitet og måske kunne flytte hjemmefra og klare sig så vidt muligt, så selvstændigt som mulig, hvor det ikke handlede om det beskæftigelsesrettede. Og de der stramninger gik jo så på, at man kun må lave ressourceforløb, hvis man kan udvikle en arbejdsevne, så det vil sige der var jo nogen af dem vi havde givet ressourceforløb, som pga. den lovændring så skulle have pension og det er jo så især nogle af de unge, kan man sige[.]”

(Fagkonsulenten, s. 13)

Fagkonsulenten udtaler bl.a., at nogle af de borgere, der før var på ressourceforløb, med den nye præcisering fik bevilliget en førtidspension. Vi kan ud fra Fagkonsulentens udtalelse udtrage, at kommunen, før præciseringen af lovgivningen, har været med til at fremme synet omkring meningsløse ressourceforløb. Dette da, som Fagkonsulenten udtaler, alle ressourceforløbene ikke har haft til formål at udvikle en arbejdsevne, fordi fokuset i stedet har været på at udvikle livskvalitet. Man kan derfor diskutere, om X-kommune før præciseringen har været med til at krænke de borgere, som ønskede og fik bevilliget en førtidspension på baggrund af præciseringen. Denne krænkelse kunne ses i borgernes solidariske sfære, fordi disse borgere ikke har fået anerkendelse af kommunen for deres karakteristiske egenskaber, altså de problematikker, der gør, at de ikke kan forsørge dem selv gennem et arbejde. Vi har i gruppen diskuteret, om disse borgere også har oplevet retslig krænkelse, men da kommunen har handlet ud fra den daværende lovgivning, ser vi ikke det som tilfældet.

I forlængelse her af kan man se på, om disse borgere har oplevet deres ressourceforløb som meningsløse. En af STAR-undersøgelsens konklusioner er, som skrevet, at borgernes motivation for deltagelse i deres ressourceforløb hænger tæt sammen med deres ønsker før mødet i rehabiliteringsteamet.

Efter interviewet modtager vi følgende mail fra Fagkonsulenten med en statistik, som kommunen selv havde ført over deres ressourceforløbssager for borgere i alderen 18-29 år:

“Ifølge de ressourceforløbssager vi havde og gennemgik sidste år, er der 12 af unge-sagerne, der har været på rehabmøde siden og der blev resultatet som følger:

8 fik førtidspension

2 fik et nyt ressourceforløb

2 fik fleksjob” (Fagkonsulenten, s. 14).

Denne statistik er ikke udtømmende eller fyldestgørende, da det kun er en statistik over en del af ressourceforløbssagerne i X-kommune. Dog kan denne statistik give et godt fingerpeg på, hvor mange af disse borgere der, før præciseringen, kan have følt krænkelser og meningsløshed i deres ressourceforløb. Dette fordi disse borgere kan have følt, at de ikke er blevet hørt/anerkendt ift. deres ønsker for fremtiden. Ligeledes at de ikke har set meningen i et ressourceforløb, hvis der ikke har været et konkret formål om at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Selvfølgelig ved vi ikke, hvad disse borgeres ønsker var før bevillingen af deres ressourceforløb. Men ovenstående tal viser, at 8 ud af 12 borgere i ressourceforløb fik bevilliget førtidspension, hvilket vi ser som en stor andel i forhold til kommunens størrelse. Dog, da X-kommune har ændret praksis i takt med den nye præcisering af lovgivningen, hvor borgerne nu kun kan få et ressourceforløb, såfremt der er mulighed for udvikling af arbejdsevne, ser vi, at kommunen nu er med til at skabe mere sammenhæng og mening i ressourceforløbene.

Tværfprofessionelt arbejde

Noget andet Niels nævner, som er medvirkende til at skabe mening i samarbejdet med borgerne omkring deres ressourceforløb, er, at de i X-kommune vægter det tværfprofessionelle samarbejde højt. Niels udtaler i den forbindelse yderligere, at dette samarbejde er medvirkende til at skabe sammenhæng for borgerne i deres ressourceforløb:

“[...]Så på den måde, koordinerer vi meget med den kontaktperson eller bostøtte der er på. Tit og ofte bliver der også peget på en mentorstøtte, som kan hjælpe med at klæde virksomheden på til at have borgeren. Så jeg håber i hvert fald derigennem at de (red:borgerne) oplever sammenhæng” (Rådgiver Niels, s. 35).

Dette hænger sammen med Andy Højholdts definition af det tværfprofessionelle samarbejde, hvor han er af den opfattelse, at formålet er at kunne løse én fælles opgave ved at inddrage de forskellige professioners kompetencer. Dette for at opnå ny viden og færdigheder til udvikling af den fælles opgave. Inden for det tværfprofessionelle samarbejde vurderer man dette samarbejde på et bredere og højere niveau, da man påtager og identificerer sig med én fælles opgave (Højholdt, 2016, s. 73-74). Vi kan ud fra nedenstående udtalelse se, hvordan det tværfprofessionelle samarbejde skaber sammenhæng og kvalitet i borgernes ressourceforløb:

“Så det her med at koordinere indsatsen på tværs, det hjælper og jeg tænker at borgeren føler sig lidt mere tryk. Der er styr på det, de snakker sammen og der er lagt en plan. Lige fra at der er nogen som hjælper mig med at komme op om morgenen, som de også støtter med, og at de hjælper med at tage bussen. Vi taler ofte og tit sammen med sygehusvæsenet, hans læge eller psykiater, eller hvor de nu er tilknyttet. Så vi også får koordineret indsatsen med dem. For det nytter ikke noget, hvis vi kører frem med 110 km i timen, hvis de er i gang med et behandlingsforløb i psykiatrien, det skal der også være plads til. Så de for eksempel har en fridag, hvis de skal der ind en gang om ugen. Eller lige er ved at blive optrappet i medicin, det skal man også tage højde for, i hvor mange timer de møder i deres tilbud. Så vi prøver hele vejen rundt, at koordinere indsatsen, så det kan blive en succes.” (Rådgiver Niels, s. 35).

Det Niels udtaler omkring, hvordan det tværprofessionelle samarbejde er en forudsætning for at borgernes ressourceforløb bliver en “succes”, suppleres i Fagkonsulentens udtalelse om, at der er brug for en tværfaglig indsats for målgruppen:

“[...]men der er bare meget lange udsigter og der er brug for en tværfaglig indsats og måske er der også brug for en pause lidt, hvor man (red :borgerne) skal have tid til at fokusere på noget behandling.” (Fagkonsulenten, s. 1).

Arbejdsidentitet

En anden måde ift. at skabe sammenhæng og kvalitet for borgerne er at lytte til deres ønsker. Ift. til disse ønsker udtrykker Fagkonsulenten, at hun oplever, at de fleste unge gerne vil have et arbejde og at borgerne føler, at deres tilstedeværelse har en vis værdi, når de kommer i arbejde, hvilket medfører, at de ligefrem vokser, hvilket uddybes af Fagkonsulenten i følgende citat:

“[...]øhh men jeg tænker at de fleste vil gerne have et arbejde [...] det der med hvis man kan komme ud på en virksomhed og der er nogen der rent faktisk vil give løn for det man yder, så vokser de helt vildt, med det at der er nogen der tror på en, og det er egentligt ikke så meget kroner og ører, men det der med at øhh at der faktisk er nogen, der synes, man yder en værdi og får lov at gå med til personalemøder og få sin nøgle og øhh der faktisk er nogen der er afhængig af en, når man ikke kommer” (Fagkonsulent, s. 11).

Dette kan hænge sammen med Eriksons teori omkring arbejdsidentitet, hvor han tillagde arbejdsmæssige valg og tilknytning stor betydning i hans identitetsteori. Hertil var Erikson af den opfattelse, at vi ofte bliver karakteriseret ved vores arbejde fremfor f.eks. livsstil eller religion, hvilket kan forklare, hvorfor Fagkonsulenten ser, at den arbejdsmæssige identitet har en så stor betydning for borgerne. Ligeledes at Fagkonsulenten ser, at det ikke handler om, at borgeren får en økonomisk gevinst gennem arbejdet, men at de får en identitet ved at deres tilstedeværelse bliver værdsat og arbejdsgiver er afhængige af, at de møder. Hertil også at borgerne bliver anerkendt i den solidariske sfære, idet borgerne er en del af fællesskabet på arbejdspladsen. Yderligere er formålet med ressourceforløbene at skabe en tilknytning til arbejdsmarkedet med henblik på at blive selvforsørgende, hvilket tilmed er normen i det danske samfund.

Sammenfatning

Ud fra ovenstående analyse ses det, at rådgiverne i X-kommune arbejder tværprofessionelt og med en anerkendende tilgang, bl.a. i form af “en hånd på borgeren”, hvor der er få rådgiverskift. Det ses yderligere, at kommunen i arbejdet med borgeren har fokus på det sundhedsfremmende frem for det sygdomsfremmende. Heraf er tilgangene medvirkende til at skabe sammenhæng for borgerne. Yderligere beskriver Fagkonsulenten og rådgiveren uafhængig af hinanden, at der gøres brug af disse tilgange, hvor vi udleder, at dette er en del af deres arbejdsgang i praksis og derfor vægtes tilgangene højt i X-kommune.

Hvordan oplever borgerne sammenhæng i deres ressourceforløb

I denne del af analysen vil vi tage et borgerperspektiv og analysere, hvordan borgerne i X-kommune oplever sammenhæng i deres ressourceforløb. Vi vil gøre dette ved at tage udgangspunkt i Anders og Belindas udtalelser. Vi vil derfor komme ind på første del af vores problemformulering, som handler om, hvordan borgerne i alderen 18-29 år oplever sammenhæng i deres ressourceforløb. Vi vil dog også i denne analyse komme ind på anden del af vores problemformulering, da vi vil sammenligne, hvordan borgernes oplevelser af sammenhæng stemmer overens med den måde, rådgiverne arbejder med sammenhæng i ressourceforløb på. Vi vil dog starte denne analyse med først at præsentere vores to borgere.

Præsentation af Anders:

Anders er en mand på omkring 20 år. Anders har fået bevilliget sit første ressourceforløb på 5 år og har været i ressourceforløb under et år, da vi interviewer ham. Forud for ressourceforløbet har Anders været på uddannelseshjælp on/of, siden han var ca. 18 år. Anders oplyser, at bl.a. hans psykiske diagnoser i form af Asperger, ADD og angst ligger til grund for, at han har fået bevilliget ressourceforløb.

Præsentation af Belinda:

Belinda er en kvinde på omkring 26 år, der oplyser at grunden til, at hun er i ressourceforløb, er hendes psykiske problematikker. Belinda oplyser bl.a., at hun er diagnosticeret med bipolar lidelse. Belinda har ikke forud for bevillingen af sit ressourceforløb været på offentlig forsørgelse, da hun arvede penge efter sin mors død, da hun var 14 år. Belinda oplyser, at hun har været i ressourceforløb før. Da vi interviewer Belinda, er hun i gang med sit andet ressourceforløb.

Identitetsdannelse

Erikson var af den opfattelse, at ungdomsfasen havde en særlig betydning, da det er her den unge danner sin identitet og dermed får et ”psykosocialt moratorium”, et såkaldt frirum. Dette på baggrund af den unges egen personlighed, egne talenter og blandt de fremtidsmuligheder som samfundet stiller til rådighed. Vi ser, at det er vigtigt at undersøge, om borgerne i X-kommune får deres ”psykosociale moratorium” i deres ressourceforløb. Dette da målgruppen for opgaven er unge mennesker i alderen 18-29, hvorfor det ses, at de har brug for at eksperimentere med roller for derved at afprøve forskellige identiteter. Ligeledes, som nævnt, vil samfundets måde at møde den unge på være afgørende for den unges identitetsdannelse og dermed, om den unge oplever processen/ressourceforløbet som meningsfuld (Erikson, 1992, s. 149-150).

Som beskrevet, er Belinda i sit andet ressourceforløb, som hun har været tilfreds med. Det ses i citatet, hvordan samfundet har stillet ressourcer til rådighed ift. til hendes fremtidsmuligheder:

“jamen der havde jeg det godt. Jeg blev jo godkendt... eller hvad siger man, bevilliget det hver gang, så det har været fint og jeg sad jo anden gang og sagde, jamen bare jeg får et år eller to mere så skal jeg nok vise... jeg vil bare så gerne fremad og så gav de mig fem, så det var jo helt vildt. Det var bare så dejligt at have en tryghed i, at okay du behøves ikke at skynde dig, det er godt det du siger, men du behøves ikke, at have så travlt. Det har været en god oplevelse”

(Belinda, s. 43).

I citatet ses det, hvor meget mening det gav for Belinda at få bevilliget sit andet ressourceforløb. Belinda fortæller, hvordan hun begyndte at forhandle med rehabiliteringsteamet om, at hvis hun bare fik et eller to år mere, ville hun kunne opnå en masse. Hvilket, ifølge Antonovsky, indikerer, hvor meget mening det giver for hende at være i ressourceforløb. Meningen har givet Belinda en motiverende faktor til at udvikle sin arbejdsevne, hvilket ses i og med at hun "kæmper" for sit andet ressourceforløb. Ift. om Belinda føler mening med indholdet i sit ressourceforløb, har vi spurgt ind til, hvilke indsatser ift. hendes fremtidsønsker man fra samfundets/kommunes side, har stillet til rådighed. Hertil nævner Belinda, at hendes fremtidsønske er at have et arbejde, hvor hun i sit ressourceforløb bl.a. har fået indsatser i form af bostøtte og virksomhedspraktik, hvilket giver mening for hende ift. at komme tættere på arbejdsmarkedet. Dette da Belinda og hendes rådgiver er ved at finde ud af hendes muligheder for fleksjob, gennem en beskrivelse af de ressourcer og barrierer Belinda har ift. et ordinært arbejde. Belinda fortæller, hvordan hun har haft indflydelse på valg af hendes virksomhedspraktikker, hvor hun bl.a. selv har skullet ud og kontakte virksomhederne. Derfor har Belinda igennem ressourceforløbene haft mulighed for at afprøve flere forskellige arbejdspladser og er derved, blevet mere bevidst om, hvad hun gerne vil og hvor hendes kompetencer ligger. Hun udtaler bl.a.:

"Jamen jeg har jo været mange steder, hvor jeg ikke har været på ret meget tid og så var jeg i Blomsterbutikken i halvandet år, hvor jeg bare gik i en blomsterforretning og var rigtig glad. [...] Og så tog jeg et skoleår [...] hvor jeg havde dansk[...]. Dansk A niveau jeg tog på HF og det klarede jeg mig i gennem [...]. Og så begyndte jeg i Imerco i ni timer, men der kom jeg ikke længere op i tid, for der var jeg ikke glad for at være... ikke fordi jeg kunne godt det, jeg skulle og var egentligt god nok til det, men der skete for lidt. Der lærte jeg også meget, at der skal ske noget, jeg gider ikke bare at vente på, at der kommer noget eller stå stille i en halv time [...]. Øhh... og så kom jeg så tilbage, hvor jeg startede i blomsterbutikken[...] Det er dejligt det der med, at jeg har prøvet nogle ting, og fundet ud af, hvor ligger mit energiniveau og hvad kræver det sted, for at jeg ikke også kører død i det altså... det har været rart at finde ud af også..."

(Belinda, s. 43-44).

Dermed har Belinda igennem sit ressourceforløb fået mulighed for at eksperimentere med forskellige roller og derigennem afprøve forskellige identiteter, hvilket ifølge Erikson er helt afgørende ift.

moratorium. Dette da samfundets måde at møde den unge på, der afprøver forskellige identiteter, vil komme til udtryk i form af anerkendelse og gensvar, hvilket vil være af afgørende betydning for den unges identitetsdannelse og for om den unge oplever processen som meningsfuld. Belinda udtrykker, at hun igennem arbejdet i blomsterbutikken oplevede, at hun og hendes chef havde en god kemi og at der blev sat stor pris på hendes arbejdsindsats. Dermed oplevede hun forløbet i butikken som værende meget meningsfuldt, hvilket Belinda udtrykker i følgende citat:

“...Da jeg kom ind til dem og spurgte, om ikke de kunne bruge en igen, så sagde hun jo, at det kunne de helt vildt[...]så ringede hun så og sagde, at jeg kunne bare komme, så jeg startede allerede i september og at jeg var den bedste praktikant de havde haft. Så det er jo dejligt og det er også dejligt at være sådan et sted, der virkelig havde udviklet mig. Altså hende min chef der og mig vi havde bare et eller andet sammen, vi kører godt. Arbejdsopgaverne er spændende og det der med, at der altid er noget at lave og spændende ting og jeg kan være kreativ. Altså det er mange af de sider der, som jeg har i mig, som jeg kan bruge der, det kan jeg rigtig godt lide “

(Belinda, s. 44).

Belinda fandt dermed frem til sine talenter og blev mere bevidst om sin personlighed, i det hun udtaler, at hun finder jobbet spændende og kan udleve sin kreative side. Her ses det, hvordan Belinda har fået anerkendelse i den solidariske sfære, fordi kommunen giver hende lov til at afprøve forskellige områder og derigennem er hun blevet anerkendt for sine egenskaber i praktikkerne. Ligeledes er hun derigennem blevet mødt med et positivt gensvar, hvilket ifølge Erikson, som nævnt, især er afgørende for den unges identitetsdannelse.

I forhold til Anders og måden han er blevet mødt på fra kommunens side, ser vi, at han er blevet mødt ud fra de forudsætninger, som han har. For Anders har det været ubegribeligt at tage en uddannelse på ordinære vilkår, hvilket er hans største fremtidsønske. Anders oplyser, at han bl.a. er droppet ud af fem forskellige uddannelser forud for sit ressourceforløb. Hertil har kommunens gensvar været at imødekomme hans udfordringer igennem et ressourceforløb. Dette ses ud fra nedenstående citat, hvor Anders fortæller, at han har svært ved at opfylde kravene på en ordinær uddannelse. Bl.a. kravet om at kunne deltage i undervisningen 20 timer om ugen for at få SU, er det vi mener, han fandt mest ubegribeligt ved uddannelseskravene ud fra citatet:

“Men det er cirka derfor. Fordi de (red:diagnoserne) gør så, at jeg ik kan få op til 20 timer, som

det er det der er påkrævet for at få SU” (Anders, s. 18).

Anders fortæller, at en af de indsatser han har fået gennem sit ressourceforløb, bl.a. er enkeltfag på gymnasiet, hvor han er i gang med at læse en HF på nedsat tid. Det ses, at kommunen/rådgiverne, ligesom ved Belinda, lytter til, hvad Anders har af fremtidsønsker og formår at justere hans ressourceforløb, ud fra de forudsætninger han har.

“og så startede jeg på ...Åhh... det var enkeltfag ude på ...Ehh... handelsskolen først faktisk. Der gik jeg et par måneder og så stoppede jeg fordi det var bare slet ikke noget for mig” (Anders, s. 25).

I citatet ses det, hvordan Anders får lov til at afprøve forskellige roller i forhold til at finde sin identitet gennem de to uddannelser. Dette vil altså sige, at fordi Anders har fået bevilliget sit ressourceforløb, er det blevet begribeligt og håndterbart for ham at tage en uddannelse. Fordi han gennem sit ressourceforløb har fået ressourcerne til at håndtere kravene på en uddannelse. Dette da han bl.a. ikke skal opfylde kravet om at modtage undervisning 20 timer om ugen for at få SU, da han nu modtager ressourceforløbsydelse.

Det ses også, at fordi Anders har fået ressourceforløbsydelse i stedet for uddannelseshjælp, har han fået tilført flere økonomiske ressourcer, hvor han fortæller, at han derfor kan flytte for sig selv. Hvilket vil sige, at ressourceforløbet har givet ham flere ressourcer til at håndtere at bo selv. Det ses dermed, at Anders har fået et psykosocialt moratorium, idet han er flyttet for sig selv, har afprøvet forskellige roller og har fået mere frihed og dermed gennem sit ressourceforløb har kunnet opfylde normen for hans aldersgruppe, såsom at flytte hjemmefra. Det ses nemlig, at gennemsnitsalderen for unge i Danmark, der flytter hjemmefra, er 21 år (Videncentret Bolius, 2018).

Dog er Belinda af den opfattelse ift. økonomien i ressourceforløb, at dette har givet mindre mening for hende. Dette da ressourceforløbene fra samfundets side er stillet sådan op, at man får én bestemt ydelse uanset arbejdsindsatsen. Hvor Belinda også har den opfattelse, at det ikke har en konsekvens, om hun møder i praktikkerne. Belinda udtrykker til vores interview, at hvis hun skal pege på noget der gav mindre mening i hendes ressourceforløb, så ville det være det økonomiske aspekt, hertil uddyber hun:

“...det er mere det økonomiske, jeg synes der kan være meget svært. Også det der med, som jeg

siger, der er ikke lige den der gulerod ved at du kommer afsted... altså den vil jeg sige, den er lidt svær for mig. Det der med at det er den samme takst om du er afsted eller du ikke er, ikke fordi jeg vil gerne afsted, det skal ikke misforstås, men man får bare ikke den der ekstra motivation, ved ligesom at du er her og du gør et godt stykke arbejde eller du bliver belønnet for det, den får du jo ikke rigtigt” (Belinda, s. 45).

Dermed kan samfundets gensvar til borgere i ressourceforløb, som yder en ekstra indsats i deres praktik, ikke findes i form af en økonomisk belønning og borgerne kan måske opleve, at de ikke bliver anerkendt for deres arbejde. Dog er der en økonomisk straf i form af sanktioner, hvis borgerne ikke møder. Dette kan ifølge Erikson påvirke borgerens oplevelse af processen som meningsfuld.

I forhold til Anders og mening, stiller vi dog spørgsmålstegn ved, om han fuldt ud føler mening med sit ressourceforløb, da han ikke fuldkommen kan huske, hvilke indsatser/plan der er udarbejdet for hans ressourceforløb. Anders beskriver dog i nedenstående citat, hvilke dele af sit ressourceforløb han kan huske:

“men jeg kan huske en del af den. Jeg kan huske, en del af det var, at den skulle holde 5 år i hvert fald [...] Øhh... og så kunne den blive forlænget hvis det blev nødvendigt...Øhh... altså pointen var, vi skulle få presset mig igennem... Øhh... uddannelses indtil da ...Øhh... planen var primært at få mig igennem gymnasiale eller lignende, eller en videregående igennem på det tid ...Øhh... så lige nu går jeg på ...Øhh... HF” (Anders, s. 22-23).

Det ses dog, at Anders forstår pointen med sit ressourceforløb, som for ham, er at få ham i uddannelse. Som nævnt har borgere i ressourceforløb komplekse problemer udover ledighed, hvorfor Anders problematikker kan forklare baggrunden for, at han har svært ved at huske sin plan for ressourceforløbet og ikke fordi at Anders ikke finder mening med sit ressourceforløb.

Arbejdsidentitet

Ifølge Erikson har arbejdsidentiteten en førende position i det voksne menneskes identitetsprojekt, og han tillagde derfor arbejdsmæssige valg og tilknytning stor betydning i sin identitetsteori. Den arbejdsmæssige betydning ses også i X-kommune, hvor Fagkonsulenten udtrykker, at hun oplever, at de fleste unge gerne vil have et arbejde og at borgerne føler, at deres tilstedeværelse har en vis værdi, når de kommer i arbejde, hvilket medfører, at de ligefrem vokser (Fagkonsulent, s. 12).

Fagkonsulentens udtagelse understøttes i interviewet med Anders og Belinda, da begge borgere egentlig ønsker at være på det ordinære arbejdsmarked, men kravene, der følger med, er noget de har udfordringer med at begribe eller som de mangler ressourcerne til at håndtere. Det ses, at begge borgere har ønsket deres ressourceforløb, bl.a. oplyser Anders, at han vidste, hvad forløbet var, før han fik det bevilliget:

“Så det ..Øhh... det kom lidt højt op (red: uddannelser han afbrød). Så jeg tænkte at det kunne jo være, at det hjælper hvis jeg får enkeltfag[...]Øhh... Jeg havde en idé om ...Øhh... hvad det (red: ressourceforløb) var det er jo lidt alla SU kan man sige ...Øhm... Bare det er lidt sværere at få selvfølgelig”(Anders, s. 19).

Anders beskriver i citatet, hvordan han ser ressourceforløbet som en anden vej ind i uddannelsessystemet, som han vælger at søge, da den arbejds- og uddannelsesmæssige tilknytning har stor betydning for ham.

Belinda udtrykker ligeledes i følgende citat, at den arbejdsmæssige tilknytning og den identitet, den fører med sig, har stor betydning for hendes måde at opfatte sig selv på, hun udtaler:

“jamen jeg vil jo gerne have en mere stabil økonomi, altså finde et arbejde først og fremmest som jeg er glad for, kan være i og kommer afsted til, ligesom det jeg har nu. Nu vil vi også høre om hun vil kunne være interesseret i en fleksjobber. [...] Men også at få stabiliseret min økonomi og bare have muligheden for at kunne spare lidt op. Altså jeg ved hvor meget det betyder for mig, hvis min økonomi den er dårlig, eller hvis der er en måned hvor man synes okay, nu er der altså mange der har fødselsdag, og man bare synes, hold da op nu har jeg godt nok ikke ret meget at gøre med. Altså det påvirker meget mit humør og det gør det jo nok ved alle, men den er hård synes jeg“ (Belinda, s. 46).

Ud fra ovenstående er det derfor vigtigt for Belinda at få et arbejde og dermed en stabil økonomi, da dette vil kunne bidrage til, at hun både kunne spare op, men også da økonomien har en stor betydning for hendes identitet. Yderligere kan Belindas syn på økonomien være udledt af, at hun ikke føler, at hun har mulighed for at deltage i de almene samfundsmæssige aktiviteter, såsom fødselsdage, og dermed opnå samfundets almene accepterede levevilkår. Dette defineres af Peter Townsend som *relativ fattigdom*, og lyder således:

”Individer, familier og grupper i befolkningen kan siges at leve i fattigdom, når de mangler ressourcer til at opnå den kost, deltage i de aktiviteter og have de levekår og goder, som er normale for, eller i det mindste er anerkendt i det samfund, de tilhører. Deres ressourcer er så langt under gennemsnittet for individer og familier, at de udelukkes fra almindelige livsmønstre, vaner og aktivitet” (Jensen & Schiermacher, 2016, s. 118).

I modsætning til den relative fattigdom findes den *absolutte fattigdom*, som dækker over at, individet ikke har tilstrækkeligt med ressourcer til at få mad, tøj og bolig (Jensen & Schiermacher, 2016, s. 119). Dermed er Belinda ikke omfattet af den *absolutte fattigdom*, i og med at hun har de nødvendige ressourcer bl.a. i form af egen bolig. Man kan derfor tale for, at Belinda udelukkende føler en mangel på materielle goder, såsom at kunne købe gaver til fødselsdage og dermed deltage i de aktiviteter, som normen siger. Dette da hun ser, at hendes omgangskreds kan få tingene til at fungere og hænge sammen og hun derfor føler sig udenfor, i det hun sammenligner sig med dem:

“[...] Nu er jeg oppe på 12 timer, og føler stadigvæk, at alle andre kan arbejde... altså de fleste af dem jeg kender, de har da fuldtid og det kører bare og de tjener gode penge og det hele ... der er bare styr på det, hvor man så selv står i en dårlig økonomisk situation og ikke kan arbejde den tid man egentligt gerne vil og man er egentligt lidt sin egen værste fjende i det der. Men man må bare acceptere, at nu har jeg de og de betingelser og så arbejder vi ud fra det” (Belinda, s. 40-41).

Belinda kan opleve at hendes omgangskreds, modsat hende selv, har fundet sit identitetsmæssige ståsted i voksenlivet, i og med at de har en arbejdsidentitet, hvilket, som nævnt, har en stor betydning for identitetsprojektet. Erikson var desuden af den opfattelse, at en manglende tilknytning til arbejdsmarked kan være forstyrrende i overgangen til voksenlivet, hvilket Belinda også giver udtryk for, i og med at hun gerne vil være på lige fod med sin omgangskreds. Det at Belinda har nogle udfordringer, som har medført, at hun er i ressourceforløb, kan have haft indflydelse på, at hendes identitetsproces har været mere udfordrende og krævende. Dette grundet de lovmæssige rammer som ressourceforløbet stiller, men også de psykiske udfordringer som Belinda er omfattet af. Det at begge vores interviewede borgere er omfattet af psykiske udfordringer, kan ifølge Erikson, have en påvirkning på deres psykosociale moratorium. Dette da den diagnose, man får tildelt under det psykosociale moratorium, er af største betydning for identitetsdannelsen. Hvilket, som nævnt, kan skyldes, at den unge alt for tidligt finder en

form og gror fast i den, fordi omstændighederne eller myndighederne har sat dem fast i en bestemt rolle. Ift. til Belinda og Anders ses det, at de begge i en længere periode har været på offentlig forsørgelse og har haft svært ved at finde frem til, både hvad de gerne ville med fremtiden, men også hvad de kunne opnå ud fra de forudsætninger, de er omfattet af. Dermed kan deres frirum have været påvirket af deres psykiske udfordringer og medvirket til, at de har haft svært ved at bryde ud af den rolle, de er blevet tildelt, og finde deres egen identitet.

Borgernes oplevelser af X-kommunens tilgange

Som belyst, er “en hånd på borgeren” en af de tilgange, X-kommune benytter for at skabe sammenhæng for borgerne. Denne tilgang ser vi, at Belinda særligt har profiteret af, da hun tidligere har været tilknyttet en anden kommune, hvor hun havde mange forskellige rådgivere. Belinda fortæller følgende omkring sine oplevelser med rådgiverskift i den tidligere kommune:

“[...]mens jeg boede i en anden kommune, der havde jeg rigtig mange forskellige, det var slet ikke til... jeg tror jeg havde en 14-15 stykker i løbet af tre år, og jeg kendte aldrig navne på dem (red:rådgiverne). Men her siden 2014, da jeg flyttede tilbage til den her kommune der har jeg haft den samme gudskelov. Det har været så rart” (Belinda, s. 42).

Det Belinda mener med “det var slet ikke til” henviser til, at hun ikke havde overblik i sit daværende ressourceforløb, hertil hendes egne ressourcer/barrierer. Hvorfor de mange rådgiverskift fik mindsket Belindas forudsigelighed i hendes ressourceforløb og dermed mindsket hendes begribelighed ud fra Antonovsky’s teori. Ligeledes påvirkede det Belindas håndterbarhed, da hun havde svært ved at se sine ressourcer og dermed mestre de krav, hun blev stillet overfor. Hvilket, ud fra Antonovsky, gjorde, at Belinda ikke følte en oplevelse af sammenhæng i ressourceforløbet. Ligeledes oplevede Belinda ikke anerkendelse i den solidariske sfære, da man i den tidligere kommune ikke tog hensyn til hendes behov i form af en enkelt rådgiver samt hendes psykiske problematikker, men derimod oplevede krænkelser ud fra Honneths teori. Belinda fortæller, hvordan denne oplevelse af sammenhæng ændrede sig, efter hun flyttede til X-kommune:

“Jamen altså, mig og min sagsbehandler... hun har i hvert fald altid været god og støttet mig rigtig meget og virkelig været god, til at tage hensyn til mig. Jeg startede med at sige til en af de første samtaler at jeg kunne helt sikkert godt klare 10 eller 12 timer, hvor hun så siger, okay

jamen så tager vi 4 eller 6, fordi det var bedre at starte i det sikre og så gå ligeså stille op. Så hun kender mig virkelig og tager hensyn til, hvem jeg er og hjælper mig bedst muligt ud fra det altså... hun er virkelig dygtig, hende har jeg været rigtig glad for“ (Belinda, s. 42).

I citatet tydeliggøres det, hvordan X-kommunes tilgang “en hånd på borgeren” er med til at skabe sammenhæng for Belinda i hendes ressourceforløb. Dette fordi hun, modsat i forrige kommune, nu har én rådgiver, som er med til at belyse Belindas ressourcer og barrierer, hvor hun har en oplevelse af, at der bliver taget hensyn til hendes karakteristiske egenskaber. Ud fra Honneths teori, uddrager vi dermed, at Belinda bliver anerkendt i hendes solidariske sfære. Hertil kan vi ligeledes uddrage, at hun fået begribelighed og håndterbarhed i ressourceforløbet.

Modsat Belinda, der startede sin indsats næsten med det samme, fortæller Anders, at der gik omkring 2 måneder før at hans indsats blev sat i gang. Men han forklarer, at det gav mening at vente med at igangsætte hans indsats. Anders oplyser, at han fik bevilliget ressourceforløb i sommerferien, hvor den uddannelsesinstitution, han skulle være tilknyttet, holdt lukket. Hvilket vil sige, at hvis Anders indsatsplan blev sat i gang med det samme, ville han skulle skifte sted, når uddannelsesinstitutionen åbnede igen efter sommerferien. Hvilket især for Anders, grundet hans Asperger diagnose, ville stresser ham unødvendigt. Dermed har kommunen taget hensyn til Anders problematikker og formået at tilrettelægge hans ressourceforløb ud fra hans omstændigheder og behov.

Det tværprofessionelle samarbejde

Både Belinda og Anders udtrykker, hvordan det at kommunen arbejder tværprofessionelt, har givet mening for dem. For Belinda har det tværprofessionelle bestået i, at hun har en bostøtte, som har hjulpet hende med at opnå ressourcer til at kunne håndtere kravene i en virksomhedspraktik. Det ses, at en bostøtte bliver bevilliget efter serviceloven og i en anden afdeling, hvorfor Belindas rådgiver har arbejdet tværprofessionelt med bostøtten. Belinda beskriver i følgende citat, hvad hun bl.a. bruger sin bostøtte til, og hvor vigtig denne støtte er for hende:

“Det er mest snak. Med min bostøtte er det hjælp til hvis nu jeg skal have sendt noget eller ringet eller have styr på noget. Så sætter jeg tiden af med hende og så venter jeg med det, og så får vi bare styr på alt.” (Belinda s. 40).

Anders udtrykker ligeledes i følgende citat, hvordan han har profiteret af, at hans rådgivere har arbejdet tværprofessionelt:

“ Ja. Det jo sådan noget med, de jo havde De (red: rådgivere) var jo egentlig på det samme hold fordi der er sådan hold for nogen bagved. Øhh.... Hvor man snakker, og så havde de besluttet sig for at det ville give mere mening hvis det var ham (red: ny rådgiver) der tog sig af mig, af primært” (Anders, s. 25).

Det ses i citatet, at Anders i sin overgang fra uddannelseshjælp til ressourceforløb har skiftet rådgiver. Dette går dog imod X-kommunes ønskede tilgang, om at borgerne skal beholde den samme rådgiver, også når de skifter ydelse. Dog fortæller Anders, at han har flere møder med sin nye rådgiver, inden han overgik til ressourceforløb, så overgangen mellem rådgiverne var ikke brat for ham. Det ses yderligere i citatet, at Anders oplevede, at hans rådgivere arbejdede sammen som et hold, så hans skift af rådgiver blev mere glidende, fordi der ikke kom noget helt nyt eller uventet. Ifølge Højholdt er det tværprofessionelle samarbejde karakteriseret som et hold, når der er ét fælles mål, hvilket adskiller dem som en gruppe, hvor man på holdet koordinerer handlinger mellem hinanden (Højholdt, 2016 s. 39-41). En af de problematikker, der kan opstå ved skift af rådgiver, er bl.a. tab af tillid mellem rådgiver og borger og, som gennemgået, forlængelse af sagsbehandlingstiden. Dette beskrives bl.a. i artiklen “Socialrådgivere siger fra: Systemet ødelægger vores arbejde”:

“Tillid tillader os at handle i forvisning om, at den anden part vil overholde sin del af aftalen. Hvis borgerne gentagne gange skuffes i relationen til systemet, kan der opstå et minus på tillidskontoen. Set fra kommunens side medfører et sagsbehandlerskifte derudover et mærkbart videnstab i de ofte ganske omfattende sagskomplekser” (Kristiansen & Brøndum, 2018).

Vi vil i denne opgave ikke gå nærmere ind i tillid mellem rådgiver og borger, da dette ikke ses som relevant for besvarelsen af problemformuleringen. Vi vil her blot pointere, at fordi Anders´ rådgivere har arbejdet sammen som et hold, ses det, at de har undgået et mærkbart videnstab, ligeledes at Anders ikke har oplevet skuffelse i sin relation til “systemet”. Det ses derfor, at X-kommunes tilgang om at arbejde tværprofessionelt har skabt sammenhæng for Anders i hans ressourceforløb. Dette da Anders ikke har oplevet rådgiver skiftet som noget ubegribeligt, fordi der har været forudsigelighed i overgangen til ressourceforløb. I dette citat siger Anders “at det ville give mere mening hvis det var ham (red: ny rådgiver) der tog sig af mig, af primært”, hvorfor det for ham gav mening, at han skiftede rådgiver, idet

han overgik til ressourceforløb. Ligeledes oplyser Anders, at hans ressourceforløbs-rådgiver var god til at forklare, hvordan forløbet imod ressourceforløb, herunder mødet med rehabiliteringsteamet, ville foregå. Han fortæller, at det var nervepirrende at skulle ind til mødet med rehabiliteringsteamet, men grundet det rådgiveren havde gennemgået for ham og fordi teamet var engageret i ham og hans sag, blev mødet begribeligt for ham, hvilket beskrives ud fra følgende citat:

“Øhh... Det følte rigtig godt, at de sådan virkede som om de var meget engageret i at få mig igennem” (Anders, s. 20).

Vi kan dermed udlede, at kommunens drejebog er blevet anvendt for at forberede Anders til rehabiliteringsmødet, hvilket har givet Anders en oplevelse af sammenhæng i overgangen til hans ressourceforløb. Ydermere oplever Anders anerkendelse i og med, at fagfolkene omkring ham udviser engagement i ham og hans sag. Denne anerkendelse fra omverdenen er ifølge Honneth en forudsætning for, at individet kan udvikle en personlig identitet, som ifølge Erikson er vigtig ift. arbejdsidentiteten. Samtidig giver Anders' rådgiver ham ressourcerne igennem viden, til at han kan håndtere vejen til ressourceforløbet og rehabiliteringsmødet. Det vil altså sige, at Anders har oplevet sammenhæng i overgangen til sit ressourceforløb ud fra Antonovskys tre komponenter: begribelighed, håndterbarhed og mening. Dog oplyser Anders, at han ikke altid er lige tilfreds med sit ressourceforløb, bl.a. på grund af at kommunen ikke altid har de nødvendige økonomiske ressourcer. Anders fortæller i nedenstående citat, at han derfor regner med på sigt at flytte væk fra kommunen:

“Nej jeg har altid boet i X-kommune. Men det kommer generelt an på økonomien i kommunen, ...Æhm... hvad min erfaring er. Æhm... hvis det er en rig kommune vil de altid have nemmere ved at kunne hjælpe dig.” (Anders s. 29).

Vi stiller dog spørgsmålstegn ved dette, da vi ser, at Anders generelt har oplevet sammenhæng i sit ressourceforløb, fordi han har fået de indsatser, som har givet mening ift. at bringe ham tættere på uddannelse og arbejdsmarkedet. Vi stiller os derfor kritiske overfor Anders udtalelse om, at kommunen ikke har råd, som dermed har givet begrænsninger i hans ressourceforløb. Ligeledes da Anders ikke kommer med et konkret eksempel på, hvad kommunen har af begrænsninger for kunne at bevilge ham af indsatser. Vi ved, at alle kommunerne er begrænsede i, hvad de kan bevillige deres borgere på baggrund af lovgivningen, så hvis Anders har stillet krav udover lovgivningen, har dette intet med X-kommunes økonomi at gøre, ej heller med tilgangen. Ligeledes ser vi i udtalelserne fra alle informanterne, at

ressourceforløbene bliver justeret efter den enkeltes behov. Hvorfor vi tænker, at Anders` udtalelse bygger på hans egen forforståelse, om at kommunerne aldrig har råd, som han kan have hørt et andet sted fra.

Konklusion

På baggrund af vores analyse, kan vi dermed konkludere, hvordan vores valgte informanter i X-kommune oplever sammenhæng i deres ressourceforløb og hvordan det stemmer overens med den måde, rådgiverne arbejder med sammenhæng i ressourceforløb på.

Det ses, at både Belinda og Anders finder sammenhæng i deres ressourceforløb igennem de tilgange, der bliver benyttet i X-kommune. Dette da begge borgere finder mening i indsatserne, da det hænger sammen med deres fremtidige ønsker omkring arbejde og uddannelse. Ligeledes er begge borgeres indsatser i deres ressourceforløb, blevet justeret efter den enkeltes behov. Det ses dog, at Belinda finder det meningsløst, at hun ikke får en økonomisk gevinst ved at deltage i virksomhedspraktik. Dog opvejer de andre gevinster, såsom at hun har fået en arbejdsidentitet, den manglende økonomiske gevinst. Det er belyst, at begge borgere har profiteret af tilgangen “en hånd på borgeren” gennem få rådgiver skift i deres nuværende ressourceforløb. Ligeledes ser vi, at fordi rådgiverne i X-kommune arbejder tværprofessionelt og anerkendende, er det medvirkende til skabe sammenhæng. Dette bl.a. ud fra artiklen fra DS “ er der noget galt med ressourceforløbene”, som beskriver, hvordan det tværfaglige samarbejde er medvirkende til at skabe et godt ressourceforløb for borgerne, samt at sagsbehandlingens faglighed, i form af at sikre den nødvendige afklaring, er vigtig herfor. Så det at X-kommune arbejder med tilgangen “en hånd på borgeren” og tværfagligt, er medvirkende til, at kommunen formår at udnytte potentialerne i ressourceforløbene, som DS peger på der er.

Vi ser, at præciseringen af lovgivningen i 2018 for tildeling af ressourceforløb, også har været med til at skabe mening for borgerne i ressourceforløb. Dette da der nu er fokus på, at der skal kunne udvikles en arbejdsevne i ressourceforløbene, hvorfor vi ser, at ressourceforløbene ikke længere fastholder borgere, som har ret til en førtidspension, i systemet. Det ses yderligere, at X-kommune i arbejdet med borgeren har fokus på det sundhedsfremmende frem for det sygdomsfremmende, som også er kommet frem gennem præciseringen af lovgivningen.

Kvaliteten i undersøgelsen

Vi er opmærksomme på, at vi kun har undersøgt en lille del af X-kommunes borgere og rådgivere, hvorfor vores måtningspunkt ikke er nået for, hvornår vi ikke længere får ny viden via interviews, der kan kaste yderligere lys over vores problemformulering. Hvilket vi ikke ser muligt, grundet denne opgaves ressource- og tidsbegrænsning. Ligeledes har vi haft sygemeldinger fra to af vores informanter, som bl.a. har været med til at påvirke opnåelsen af vores måtningspunkt. Dog har vores informanter givet et indblik i, hvordan borgerne i X-kommune oplever sammenhæng i deres ressourceforløb, ligeledes hvordan kommunen arbejder med sammenhæng i ressourceforløbene. Yderligere har vi ved at benytte os af den kvalitative metode, haft mulighed for at gå mere i dybden med vores borger interviews. Hvilket har været med til at sikre kvaliteten i vores undersøgelse. Dog kan der være et generaliseringsproblem i vores konklusioner. Dette da det kan være problematisk, at overføre resultaterne af vores undersøgelse til at omfatte andre borgere end vores informanter, da vores informanter udgør en lille andel af målgruppen (Thagaard, 2014, s. 192). Hertil er vi opmærksomme på, at vores målgruppe er borgere mellem 18-29 år, hvorfor en anden aldersgruppe evt. vil kunne give andre konklusioner.

For at undersøge den videnskabelige kvalitet i vores undersøgelse vil vi se på, om der er *validitet* og *reliabilitet* i vores projekt, som er kriterierne for dette (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 216-219).

Validitet handler om, om der er en overensstemmelse gennem undersøgelsesprocessen, fra problemformuleringen til teori, analyse og resultat. I forhold til om vi har validitet i vores undersøgelse, ser vi, at vi har formået at udvælge relevante informanter ift. problemformuleringen, ud fra de udvælgelseskriterier, som vi har opstillet i vores interviewguide. Ligeledes har vi udarbejdet vores interviewguide ud fra vores problemformulering og vores teori. Ved at vi har valgt en deduktiv og induktiv tilgang, ser vi ligeledes, at vi har fået åbnet op for andre teorier, gennem Honneth, der kan belyse vores problemformulering fra andre vinkler. I forlængelse her af ser vi, at vi har fået transskriberet vores interviews, så formen gengiver det, vores informanter har udtalt i interviewene. Dog har vi ikke i transskriptionen inddraget nonverbal kommunikation fra vores informanter, fordi vi så, at vi ville komme til at tolke den nonverbale kommunikation, da vi skulle have tillid til at vores hukommelse ville huske korrekt uden at tolke. Vi så ligeledes, at dette ville fjerne fokuset fra interviewsituationen, herunder har den nonverbale kommunikation ikke været fokuset i denne opgave. Hvorfor vi derfor ser

vores transskription som valid. I forlængelse her af ser vi, at vores analyse reflekterer over de udsagn, som vores informanter er kommet med i relation til vores problemformulering, herunder teori. Vi ser, at vi ikke konkluderer mere end, hvad vi kan udlede fra vores empiri og ligeledes vil vi senere i afsnittet reflektere over rækkevidden af vores undersøgelse (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 216-219).

I forhold til om vores undersøgelse har reliabilitet, har vores interviewguide sikret, at vi ikke har påvirket vores informanternes udtalelser i interviewet. Dette bl.a. fordi vi har været meget obs. på ikke at have ledende spørgsmål i vores interviewguide, generelt har vi haft mange overvejelser omkring de spørgsmål, vi har i vores interviewguide. Vi ser ligeledes, at vi har arbejdet systematisk i analysen af vores empiri for at undgå tilfældigheder i analysen. Dette har vi gjort via overskuelige overskrifter i analysen, ligeledes gennem kodning af vores interviews. Da vi er tre om at udarbejde vores bachelorprojekt, har vi ofte mødtes og drøftet for at sikre konsistensen og ensartetheden i hele projektet. Vi ser dermed på baggrund af ovenstående, at vores undersøgelse har kvalitet, da den både indeholder validitet og reliabilitet (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2019, s. 216-219).

Med udgangspunkt i vores empiri ser vi en sammenhæng mellem udtalelserne fra vores informanter, især at færre rådgiverskift giver sammenhæng for borgernes ressourceforløb. Hvorfor vi ser, at denne tilgang kan være vejledende for andre kommuner, der arbejder med borgere på offentlig forsørgelse (Thagaard, 2004, s. 194-195). Dette kaldes en teoretisk generalisering, som er en antagelse om, at vores undersøgelsesresultater bidrager med grundlæggende træk, som kan overføres til andre områder. Dette medfører, at den teoretiske generalisering kan bidrage til at generere ny viden på området (Thagaard, 2004, s. 192-193).

Handleforslag og perspektivering

I følgende afsnit vil vi komme med forslag til, hvordan man kunne arbejde videre med dette projekt, herunder problemformulering. Vi vil derfor først komme med handleforslag på baggrund af vores analyse og konklusioner, som vi er kommet frem til. Disse forbedringer er forslag, som vi formoder, vil kunne forbedre borgernes oplevelse af sammenhæng i deres ressourceforløb yderligere. Vi er opmærksomme på, at disse handleforslag er ud fra vores fire informanter, hvorfor vores empiriske

materiale og vores handleforslag ikke vil være fuldt ud udtømmende. Efterfølgende vil vi uddybe vores forforståelse samt belyse, hvordan denne har ændret sig fra projektets start til slut. Dette vil vi b.la. gøre på baggrund af de oplysninger, vi har fået fra vores informanter samt de valgte teorier, som vi har benyttet i projektet.

Hybrid praktik og småjob

Ved vores første forbedringsforslag vil vi tage udgangspunkt i Belindas udtalelser, om at hun ikke får en økonomisk gevinst gennem sin virksomhedspraktik, hvilket er det Belinda finder meningsløst i sit ressourceforløb. Det ses at X-kommune har en økonomisk "pisk", hvis Belinda ikke møder i praktikken, som er i form af sanktioner i hendes ydelse, hvorfor hun mangler den økonomiske "gulerod" ved at møde i praktikken. En måde hvor på man kan tilføje en økonomisk "gulerod" ved virksomhedspraktikker, er ved at kombinere praktikken med ordinære løntimer. Dette kaldes en hybrid praktik, hvor at CABI skriver, at det er en god idé, da det giver borgeren, herunder Belinda, ekstra motivation for at møde i praktikken. CABI skriver yderligere om, hvordan en hybrid praktik fungerer:

"[...]borgerne kan få ordinære løntimer for de arbejdsopgaver, som de allerede mestrer, samtidig med at de kan optræne nye kompetencer i deres praktiktimer. Efterhånden som de lærer at mestre flere arbejdsopgaver, kan de opnå flere ordinære løntimer" (CABI, 2019).

Formålet med en hybrid praktik er, at borgeren så vidt muligt opnår ordinær beskæftigelse gennem optrapning af lønnede timer. CABI skriver dog, at det er en vigtig forudsætning for hybrid praktikker, at borgeren ikke er i virksomhedspraktikken for de samme arbejdsfunktioner, som borgeren tjener ordinære løntimer for. Dette kan give borgeren en følelse af gratis arbejdskraft, men også at der ikke er det samme pres på borgeren om at optræne arbejdsfunktionerne i praktikken, fordi arbejdsgiveren ikke forventer det samme, som hvis borgeren fik løn for disse arbejdsopgaver. CABI har opstillet dette som en ligning for at tydeliggøre, hvordan man skal dele en hybrid praktik op:

$$\frac{\text{Løntimer} = \text{opgaver man mestre}}{\text{Praktik} = \text{optræning i opgaver}} \quad (\text{CABI,2019}).$$

Ligeledes vil borgeren efterhånden som denne kan mestre arbejdsopgaverne i praktikken, kunne konvertere dette til lønnede timer. Dog ses det, at borgere i ressourceforløb som udgangspunkt skal

trække deres optjente løntimer fra i deres ressourceforløbsydelse, jf. LAS §68a stk. 1. Dog må borgerne tjene en vis del ved siden af deres ressourceforløbsydelse, da ressourceforløbsydelsen bliver nedsat med 30% af lønindtægten indtil lønindtægten samlet udgør 13000 kr. og derudover nedsættes 55% af lønindtægten jf. §68a stk. 2. Ligeledes ses det, at borgere i ressourceforløb må have en formue, hvilket man bl.a. ikke må på kontanthjælp jf. §68. Hvorfor det ses, at borgere i ressourceforløb vil have mulighed for at optjene løn udover deres ressourceforløb og samtidig kunne spare op gennem deres “hybrid praktik”.

I forlængelse af hybrid praktikker som indsats til at tilføje en økonomisk “gulerod” kan man også inddrage småjobs, hvor borgeren arbejder få timer om ugen i et ordinært job. Dette kan også være med til at øge motivationen og borgernes tro på, at de kan arbejde. CABI skriver tilmed at virksomhederne vil kunne profitere af småjob, da det bl.a. kan medvirke til at løse den mangel på arbejdskraft, der er i nogle brancher:

“Set fra virksomhedens synsvinkel kan det at have medarbejdere i småjobs samtidig være en attraktiv mulighed for at få udført få timers arbejde om ugen, eller det kan være attraktivt, hvis man i en begrænset periode og med kort varsel har brug for at få udført et stykke arbejde, der ressourcemæssigt ikke kan oprettes som en fast stilling.” (CABI, 2019).

Vi ved ikke specifikt om X-kommune gør brug af hybrid praktikker og småjobs i ressourceforløbene, men da ingen af vores informanter nævner dette, er det en indsats, som vi peger på, at kommunen enten skal anvende mere eller gøre brug af. Vi ser især, at det vil forstørre Belindas motivation i hendes ressourceforløb, da hun italesætter den manglende økonomiske gevinst.

Vi vil dog i praksis ikke tage ud på Jobcenteret i X-kommune og præsentere disse handlingsforslag, grundet denne opgaves tidsramme og begrænsninger. Ligeledes har vi kun undersøgt en lille del af borgerne i ressourceforløb, hvorfor informanternes oplevelse ikke er fyldestgørende for målgruppen.

En hånd på borgeren

Nogle af de tilgange, vi har fået belyst, som X-kommune gør brug af, er bl.a. “en hånd på borgeren” og det tværprofessionelle arbejde. Vi påtænker ikke at udbrede det tværprofessionelle arbejde som et

handleforslag. Dette da vi ser, at det allerede er en arbejdsgang og noget man anvender i praksis i alle kommuner, bl.a. da det er et krav for målgruppen at have en koordinerende sagsbehandler. Dog ser vi, at man vil kunne forbedre den koordinerende sagsbehandler og dermed det tværprofessionelle arbejde gennem tilgangen “en hånd på borgeren”. Dette ved at borgeren gennem hele sit forløb i jobcentret så vidt mulig har den samme rådgiver, hvor der ikke opstår videns tab og mistillid fra borgeren til systemet ved rådgiverskift. Dette gør også, at sagsbehandlerne skal have viden om arbejdsopgaver, som ligger uden for deres felt, hvilket ses som en af løsningerne på en af problematikkerne ved, at kommunerne er bureaukratisk organiseret.

Vi har i vores analyse set, hvordan både Anders og Belinda har profiteret af at have få rådgiverskift, hvorfor vi ser, at denne tilgang vil være relevant at udbrede til andre dele af X-kommune, forudsat at de andre afdelinger ikke allerede gør brug af denne tilgang. Vi ser også, at denne tilgang vil være relevant at udbrede til andre kommuner, især da Belinda udtaler, at hun i forrige kommune havde mellem 14-15 rådgiverskift, som påvirkede hendes oplevelse af sammenhæng i ressourceforløbet (Belinda s. 42). Dette bekræftes også i tidligere nævnte artikel “*socialrådgiverne siger fra: systemet ødelægger vores arbejde*”, som skriver at

“en væsentlige forudsætning for en positiv effekt af den socialfaglige indsats er, at borgerne er motiveret for at deltage. Og borgernes motivation stammer i høj grad fra, om de opfatter vores indsats som meningsfuld. Her er den tillidsfulde relation vigtig, så borgerne tør dele deres følelser og overvejelser med os.” (Kristiansen & Brøndum, 2018).

De skriver, at den tillidsfulde relation til borgeren tager tid at skabe samt at der igennem et rådgiverskift kan opstå mistillid, som kan være med til at forlænge sagsbehandlingstiden. Vi ser derfor, at færre rådgiverskifte er med til at skabe sammenhæng for borgerne i deres ressourceforløb, hvorfor denne tilgang kan være med til at gøre op med de “meningsløse” ressourceforløb.

Undersøgelsens resultater ift. socialrådgiverens rolle

På baggrund af vores udarbejdede projekt er vi kommet frem til forskellige resultater, der kan være medvirkende til, at vi som kommende socialrådgivere kan fremme borgernes oplevelse af sammenhæng i deres ressourceforløb.

Ud fra Guldager har socialrådgiveren, som nævnt, fire fælleselementer, som er vigtige hjørnesteen i det sociale arbejde (Guldager, 2010, s. 31). Vi ser, at ved at man arbejder med “en hånd på borgerne”, sikrer man, at der ikke opstår et videnstab, som der kan være ved skift af rådgiver. Ligeledes ser vi, at denne tilgang skaber tillid og trykthed mellem borgeren og socialrådgiveren samt skaber sammenhæng for borgeren i deres ressourceforløb. Vi ser derfor, at denne tilgang er med til at fremme helhedssynet, kommunikationen og systematisk sagsarbejde med denne målgruppe, som er de tre ud af de fire vigtige hjørnesteen, som udgør det sociale arbejde. Det vi yderligere vil tage med os fra projektet som kommende socialrådgivere, er vigtigheden af at anerkende borgerne og arbejde tværprofessionelt for at sikre helhedssynet omkring borgeren og dennes sag.

I artiklen fra DS “*Er der noget galt med ressourceforløbene*”, som vi nævnte under afsnittet omkring “problemstillinger”, bliver der beskrevet kritik af ressourceforløbene og at de bør udvikles. Det, som DS peger på, der kan være med til at forbedre ressourceforløbene, er en god sans for organisering af jobcenteret, ligeledes at der er behov for faglighed og kontinuitet i forløbene (Skals & Madsen, 2017). Vi ser, at de tilgange, som X-kommune benytter ift. borgerne i ressourceforløb, er med til at forbedre ressourceforløbene ud fra de tiltag, som DS peger på, der er nødvendige.

Vores forforståelse

Da vi i denne opgave har en hermeneutisk tilgang, vil vi, som nævnt, sætte vores forforståelse op imod den nye viden, der er belyst gennem interviews, empiri og analyse. Dette gennem principperne fra den hermeneutiske cirkel for dermed at opnå en ny forståelseshorisont (Guldager, 2015, s. 118). Vi ser, at vi har ændret vores forforståelse ift. borgerne i X-kommunes opfattelse af ressourceforløb.

Vores forforståelse var bl.a., at størstedelen af borgerne i alderen 18-29 år i X-kommune oplever, at der ikke er en sammenhæng i deres ressourceforløb. Vi har gennem vores analyse fået ændret denne opfattelse. Dette da vi ser, at X-kommunens tilgange er medvirkende til at skabe sammenhæng for borgerne i ressourceforløb, især tilgangen “en hånd på borgeren” skaber sammenhæng for disse borgere ved færre rådgiverskift. Ligeledes var vores forforståelse, at størstedelen af disse borgere i stedet for et ressourceforløb ønsker en førtidspension. Vi ser, at begge vores borger informanter har ønsket deres ressourceforløb, ligeledes gennem præciseringen af lovgivningen, ser vi ikke dette som tilfældet i X-kommune.

En anden forforståelse vi havde, var at ressourceforløbene ikke får borgerne tættere på arbejdsmarkedet.

Vi har gennem vores informanter fået belyst det modsatte, at ressourceforløbene er med til at bringe borgerne tættere på arbejdsmarkedet, bl.a. gennem arbejdsmarkedsrettede indsatser. Dette især for Belinda, hvor ressourceforløbene har bragt hende tættere på arbejdsmarkedet. Ligeledes har Belinda ønsket og fået tildelt flere ressourceforløb og dermed er vores forforståelse om, at de borgere, som har fået flere ressourceforløb, er dem, som oplever mindst mening og sammenhæng i deres forløb, mindsket. Dog har vi stadig den forforståelse, da vi udelukkende har fået denne viden fra Belinda, som dermed ikke er fyldestgørende og vi har derfor ikke opnået en helt ny forståelseshorisont. I vores nye forståelseshorisont har vi stadig den forforståelse, at størstedelen af de problematikker, som vores valgte målgruppe har, er psykiske, hvilket er blevet forstærket gennem vores informanter. Derved har vi opnået en horisontsammensmeltning og vi har fået den forforståelse, at ressourceforløb kan give mening for nogle borgere, især for dem, der ønsker forløbet.

Litteraturliste

Bøger

- Aadland, E. (2013). Etik-Dilemma og valg, (1. udgave): Dansk psykologisk Forlag.
- Antonovsky, A. (2004). Helbredets mysterium, (3. oplag): Hans Reitzels Forlag.
- Bundesen, P. Hansen, B. I. Nørrelykke, H. & Sjelborg, H. (2015). Borgerinddragelse og retssikkerhed i socialt arbejde, (2. udg.): Hans Reitzels Forlag.
- Bømler, T. ,(2015), Det sociales arbejdes organisering (1. udgave), Hans Reitzels Forlag.
- Eide, T. & Eide, H. (2007). Kommunikation i praksis: Relationer, samspil og etik i socialfagligt arbejde, (1. udg., 3. oplag): Forlaget Klim.
- Erikson, H. Erik. (1992). Identitet ungdom og kriser, (2.oplag). Hans Reitzels Forlag.
- Engen, M., Østergaard, P., Olsen, J. B., Ringø, P., & Nielsen, F. (2016) Projektskrivning på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet: Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet. (Upubliceret bog)
- Goli, M., & Hansen, L. (2016). Beskæftigelsespolitik og socialt arbejde: I teori og praktik (2. udgave): Hans Reitzels Forlag.
- Guldager, J. (2010). Sociologi og socialt arbejde. Metropol Forlag.
- Guldager, J. (2015). Videnskabsteori - en indføring for praktikere, (1. udg.): Akademisk Forlag.
- Henriksen, K., Sørensen, T, Ø., & Westersø, P. (2016). Praksisforskning i socialt arbejde, (1. udg. 1. oplag): Hans Reitzels Forlag.
- Hermansen, M. Løw, O., & Petersen, V. (2013). Kommunikation og samarbejde- i professionelle relationer: Akademisk Forlag.
- Honneth, A. (2006). Kamp om anerkendelse, (1. udg. 1 oplag): Hans Reitzels Forlag.
- Hviid Jacobsen, M., Laursen, E., & Olsen Brødslev, J (2013). Socialpsykologi - en grundbog til et fag, (1.udg. 1.oplag): Hans Reitzels Forlag.
- Hutchinson, G, S. Oltedal, S. (2006), Modeller i socialt arbejde, (2. udgave, 8. oplag), Hans Reitzels Forlag.

- Højholdt, A. (2016), Tværprofessionelt samarbejde i teori og praksis, (2. udgave), Hans Reitzels Forlag
- Ingemann J., Kjeldsen L., Nørup I., Rasmussen S. (2018), Kvalitative undersøgelser i praksis. (1 udg., 2 oplag). Forfatterne og Samfundslitteratur.
- Klausen J., Schultz T., Hielmcrone N., (2017), Forsørgelse og beskæftigelse. (2 udg.) Jurist og Økonomforbundets forlag.
- Krogstrup, K, H., Møller, N., Jensen, T, E., Degn, L., Mortensen, N, M. & Madsen, A, K.... etc. (2017), Samskabelse og Capacity Building i den offentlige sektor (1. udg.): Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). Interview 1 det kvalitative forskningsinterview som håndværk, (3. udg., 2. oplag): Hans Reitzels Forlag.
- Meeuwisse, A., & Swärd, H. (2014). Perspektiver på sociale problemer, (2. udg.): Hans Reitzels Forlag.
- Myggen, Jensen B., & Schiermacher, I. (2016). Udsatte voksne og Socialt arbejde, (1. udgave, 1. oplag), Hans Reitzels Forlag.
- Olsen, H. (2002). Kvalitative kvaler - Kvalitative metoder og danske kvalitative interviewundersøgelers kvalitet. Akademisk forlag.
- Thagaard, T. (2004). Systematik og indlevelse: En indføring i kvalitativ metode, (1. udg., 8. oplag): Akademisk Forlag.

Webadresser

- Bøttcher, T. (24/04/2019). Justeringen af førtidspensionen har ringe effekt. Lokaliseret d. 03/09/19 på: <https://www.magisterbladet.dk/aktuelt/2019/april/justering-af-foertidspension-har-ringe-effekt?fbclid=IwAR292HBhnDu9EL3wNrZxg6O4hVOLhPkYDC5HAtJfv6HCNTB8KMirKmuM0jQ>
- CABI.dk. Ordinære timer kombineret med praktik. Lokaliseret d. 28/11/19 på: <https://www.cabiweb.dk/temaer/kontanthjaelpsmodtagere/ordinaere-timer-kombineret-med-praktik/>
- CABI.dk. Småjobs er en god mulighed for den ledige, virksomheden og jobcentret. Lokaliseret d. 28/11/19 på: <https://www.cabiweb.dk/temaer/kontanthjaelpsmodtagere/smaaajobs/>

- Folketinget.dk. (24/05/2018). L 193: Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og lov om social pension. Lokaliseret d. 16/09/19 på: https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/L193/som_vedtaget.htm
- Folketinget.dk. (27/03/2019) L 209: Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Lokaliseret d. 07/11/19 på: <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/1209/index.htm>
- Jobindsats Data om arbejdsmarkedet. Ressourceforløb: Antal forløb påbegyndt i perioden. (16/09/2019). Lokaliseret d.16/09/19 på: https://www.jobindsats.dk/jobindsats/sv/DatabankViewer/ShowResult?2017=on&2018=on&2019=on&mGroupIds=mgrpA24_2&AreaType=All&AreaSort=none&AreaIds=29&FrequencyId=q&PeriodIds=2017Q01%2C2017Q02%2C2017Q03%2C2017Q04%2C2018Q01%2C2018Q02%2C2018Q03%2C2018Q04%2C2019Q01%2C2019Q02%2C2019Q03%2C2019Q04
- Kristiansen, D. & Brøndum, D. (07/09/2018). Socialrådgivere siger fra: Systemet ødelægger vores arbejde. Lokaliseret d. 20/11/2019 på: <https://www.denoffentlige.dk/socialraadgivere-siger-fra-systemet-oedelaegger-vores-arbejde>
- Madsen, M, Bo. & Skals, A. (14/12/2017). Er der noget galt med ressourceforløbene?. Lokaliseret d. 16/09/19 på: <https://www.socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/er-der-noget-galt-med-ressourceforloebene/>
- Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2017). Ressourceforløb en vej til job eller uddannelse, (19/01/2017). Lokaliseret d. 16/10/19 på: <https://star.dk/om-styrelsen/publikationer/2017/01/mini-guide-til-borgere-om-ressourceforloeb/>
- Videncentret Bolius. Danske unge flytter tidligere hjemmefra end andre unge (11 juli 2018). Lokaliseret d. 26/11/19 på: <https://www.bolius.dk/danske-unge-flytter-tidligere-hjemmefra-end-andre-unge-47948>

PDF

- Epinion. & Mploy. (2016). Landsdækkende brugerundersøgelse blandt borgere i ressourceforløb. Lokalisret d. 16/09/19 på: https://star.dk/media/2423/landsdaekkende_brugerundersoegelse.pdf
- Mortensen, N.M. (2017). Samskabelsesbegrebet og dets diversitet. Lokaliseret d. 15/10/2019 på: <https://www.moodle.aau.dk/mod/resource/view.php?id=758114>